

Debreceni Pozsgástár

Receptaculum Succulentarum Debreceniense (Hungaria)

IX. évf. 2. sz. 2006

DEBRECENI POZSGÁSTÁR

A Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesületének (Debrecen) ismeretterjesztő folyóirata
Succulent Magazin of Debrecen (Hungary) Educational Journal of Hungarian Succulent
Collectors' Society (Debrecen)

Aufklärungsorgan des Gemeinnützigen Vereins der ungarischen Saftpflanzensammler
(Debrecen)

A szerkesztőség (Editorial office)

Levél cím (Address): 4015 Debrecen, Pf: 82.
vagy 4032 Debrecen, Poroszlay út 38. II/5.
Tel.: 36 (52) 481-985 **Tel./fax:** 36 (52) 447-027
E-mail: pozsgastar@mailpont.hu, macko@movinet.hu
Internet honlap: dkke.movinet.hu

A szerkesztőbizottság tagjai (Editorial team):

Alapító-főszerkesztő (Foundation general editor):
Papp László
4225 Debrecen, Zsindely u. 1. **Tel.:** (52) 316-666/2037
E-mail: palasz@freemail.hu

Szerkesztőségi tagok
(Members of Editorial):

Dr. Buglyó Péter
4028 Debrecen, Szilgigeti u. 18. II/9.
Tel.: (52) 316-666/2405 **E-mail:** buglyo@tigris.klte.hu

Ficzere Miklós
4028 Debrecen, Kétmalom u. 6. **Tel./fax:** (30) 468-26-76
Morvay István
4027 Debrecen, Libakert u. 8.
Tel.: (70) 564-1389 **E-mail:** morvay.istan@citromail.hu

Tóth Norbert
4028 Debrecen, Jósika u. 7/a
Tel.: (52) 446-733, (70) 366-0492
E-mail: cactusdraco@t-online.hu

Idegen nyelvi lektorok:

Dr. Csajbók József, Nagy Mariann, Pappné Czappán Marianna

Az Egyesület tisztségviselői (Officials)

Elnök (President): *Gedeon Tamás*
E-mail: gedeontamas@gedeon-tanya.hu

Tiszteletbeli elnök (Honorary President): *Papp László*
4225 Debrecen, Zsindely u. 1.
Tel.: (52) 316-666/2037 **E-mail:** palasz@freemail.hu

Titkár (Secretary): *Horváth László*
4027 Debrecen, Nádor u. 17. **Tel.:** 06 (30) 370-72-20

Gazdasági ügyvivő (Hon. Treasurer): *Tóth Norbert*
4028 Debrecen, Jósika u. 7/a
Tel.: (52) 446-733, (70) 366-0492
E-mail: cactusd@freemail.hu

Belföldi és külföldi kapcsolatok referense: *Molnár Imre*
4032 Debrecen, Poroszlay u. 38. II/5.

Tel.: (52) 481-985 **E-mail:** macko@movinet.hu

Magfelelős: *Fodor Irén*

Kiadó: Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesülete (Debrecen)

A folyóirat megjelenik egy évben négy alkalommal.

Címváltozások bejelentése: Amennyiben lakcíme megváltozik, úgy a változásról lehetőleg levélben, írásban mielőbb értesítse az egyesületet.

Levelezés és hírszerkesztés: Minden, a folyóiratot és az egyesületet érintő általános kérdésben, valamint a lakóhelyén vagy annak körzetében készülő kiállításról, gyűjtőkről és gyűjteményekről, működő vagy alakuló klubokról, vásári és értékesítési, valamint kiállítási lehetőségről kérjük keresse az egyesületet.

Útmutató a cikkek szerzőinek: A folyóirat szerkesztősége kéri és várja mindazok cikkeit, akik a kaktuszokkal és egyéb pozsgás növényekkel bármilyen kapcsolatban vannak és készítenet érzékelnek útleírások, élőhelyi leírások és más, a témával összefüggő írások megjelentetéséhez. A cikkeket küldhetik olvasható kézírással, géppel írva vagy CD-n rögzítve, amelyeket kérésre visszaküldünk. A cikkhez tartozó fotót, diát rajzot, térképet stb. kérsére ugyancsak visszaküldjük. Cikkeiket elküldhetik e-mailen is: pozsgastar@mailpont.hu

Fenntartunk minden jogot a szerkesztésben, a tartalmat nem érintő szakmai lektorálásban, a cikkek illusztrációs kiegészítésére, változtatására és a megjelentetés idejére vonatkozóan. A cikkek elején két-három mondatban legyen megfogalmazva az írás lényege, amelyet angolra és németre fordítottunk. Kérjük olvasóinkat, hogy a közreadott cikkekkel, a folyóirattal és az egyesülettel kapcsolatos észrevételeiket a szerkesztőség címére szíveskedjenek megküldeni.

A folyóirat megrendelése és az egyesületi tagság: Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesületének (Debrecen) bármely magán és jogi személy tagja lehet, aki a 2006. évre 3000 Ft tagdíjat az egyesület részére befizeti, amely összeg tartalmazza a folyóirat adott évben megjelenő 4 számát és a postai bérmentesítés értékét. A tagsági díj feljogosít az egyesületi életben való részvételre, a maglístából történő rendelés esetén pedig a tagoknak járó árengedményre.

© Debreceni Pozsgástár: Minden jog fenntartva.

ISSN 1419-130x

A Debreceni Pozsgástár szerkesztőségének írásos engedélye nélkül a folyóirat egyetlen részét sem szabad lemásolni vagy felhasználni semmilyen formában. (Text and illustration copyright).

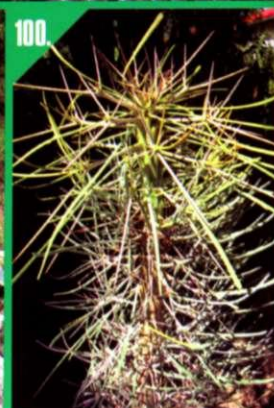
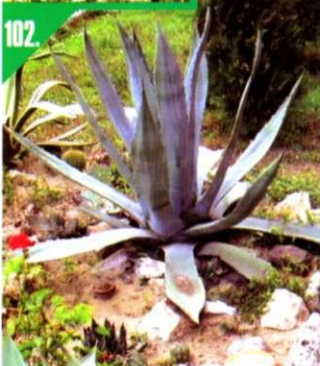
Terjeszti: Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesülete (Debrecen).

Nyomdai munkák: Litográfia Kft.
4034 Debrecen, Vágóhid u. 2. **Tel./fax:** (52) 430-184
E-mail: litografia@externet.hu
Felelős vezető: Vécsei Tibor

Terjedelem: 4,5 (A/5) iv

Tartalom

<i>Dr. Buglyó Péter: Útibeszámoló Növénylesen Madeira szigetén II.</i>	66
<i>Tóth Norbert: Növényritkaságok Sinningia leucotricha</i>	71
<i>Dr. Csajbók József: Folyóiratszemele CactusWorld 2006/1.</i>	77
<i>Kiss László: Legszebb kaktuszok és egyéb pozsgások Mammillaria duwei</i>	78
<i>Molnár Imre: Kiállítások 2006 I. félévben</i>	81
<i>Dr. Buglyó Péter: Folyóiratszemele Kakteen und andere Sukkulenten 2005/10–12.</i>	84
<i>Kiss László: Magyar kaktuszgyűjtők Hankó András</i>	86
<i>Molnár Imre: Egyesületünk könyvtárába érkezett kiadványok</i>	91
<i>Gedeon Tamás: A 100 éves jubileumát ünneplő Berlin-Dahlemer Botanikus Kert ...</i>	94
<i>Epresi László: Növényritkaságok Madagaszkár tövises növénye: Didierea madagascariensis</i>	100
<i>Szászi Róbert: Egyesület iskolaprogramja Bemutatkozik a Karácsony Sándor Általános Iskola Kaktuszköre ...</i>	102
<i>Budai Ferenc: Selyemkórófélekről (Asclepiadaceae) 18. rész.</i>	104
<i>Katona József: Tillandsia X. Tillandsia fuchsii</i>	106

Molnár Imre:

Egyesületünk közleményei 108

Papp László: Legszebb kaktuszok és egyéb pozsgások

Lophophora williamsii var. *fricii* 112

Farkas János: Visszatekintés
A kaktuszok oltása 114

Papp László:
Pozsgás kislexikon 118

Table of Contents

Buglyó, Péter: *Diary of a journey Plant watching on Madeira Island II.* 66

Tóth, Norbert: *Plant rarities Sinningia leucotricha* 71

Csajbók, József: *Journal Review Cactus Wrold 2006/1.* 77

Kiss, László: *The „nicest” cacti and other succulents Mammillaria duwei* 78

Molnár, Imre: *Exhibitions 2006. I.* 81

Buglyó, Péter: *Journal Review KuaS 2005/ 10–12.* 84

Kiss, László: *Hungarian cactus collectors: Hankó András* 86

Molnár, Imre: *Journals arrived into our society’s library* 91

Gedeon, Tamás: *Botanical garden in Berlin-Dahlem* 94

Epresi, László: *Plant rarities Didierea madagascariensis – the horny plant on Madagascar Island* 100

Szászi, Róbert: *Our school programme Introducing the cactus collectors’ club of Karácsony Sándor Általános Iskola in Debrecen* 102

Budai, Ferenc: *About Asclepiadaceae Part 1B.* 104

Katona, József: *Tillandsia IX. Tillandsia fuchsii* 106

Molnár, Imre: *Our society’s announcements* 108

Papp, László: *The „nicest” cacti and other succulents Lophophora williamsii var. fricii* 112

Farkas, János: *Looking back The grafting of cacti* 114

Papp, László: *Small Encyclopaedia of Succulents* 118

Inhalt

Buglyó, Péter: *Auf der Insel Madeira II.* 66

Tóth, Norbert: *Pflanzenraritäten Sinningia leucotricha* 71

Csajbók, József: *Zeitschriftenschau Cactus Wrold 2006/1.* 77

Kiss, László: *Die „schönsten” Kakteen und andere Sukkulenten Mammillaria duwei* 78

Molnár, Imre: *Ausstellungen 2006- erstes Halbjahr* 81

Buglyó, Péter: *Journal Review Zeitschriftenschau: 2005/ 10–12.* 84

Kiss, László: *Kakteensammler aus Ungarn: Hankó András* 86

Molnár, Imre: *Die neueste Zeitschriften in unserer Bibliothek* ... 91

Gedeon, Tamás: *Der botanische Garten in Berlin-Dahlem* 94

Epresi, László: *Pflanzenraritäten Didierea madagascariensis – eine bewehrte Pflanze von Madagaskar* ... 100

Szászi, Róbert: *Das Schulprogramm des Vereins* 102

Budai, Ferenc: *Über die Seidenpflanzenarten (Asclepiadaceae) 1B. Teil* 104

Katona, József: *Tillandsia X.* 106

Molnár, Imre: *Mitteilungen unseres Vereins* 108

Papp, László: *Die „schönsten” Kakteen und andere Sukkulenten: Lophophora williamsii var. fricii* 112

Farkas, János: *Zurückblick Die Kopulation der Kakteen* 114

Papp, László: *Kleinlexikon der Sukkulenten* 118

A borító képei

Cimlaphotó: *Sinningia leucotricha*
Fotó: Tóth Norbert

61. o.: 1–2. kép: *A Kínai Kert részlete a Monte Palace Kertben*
Fotók: Dr. Buglyó Péter

119. o.: 64. kép: *Didierea madagascariensis* hajtásrészlete
65. kép: *Didierea madagascariensis* oltási része
66. kép: *Alluaudia procera*
Fotók: Papp László (64–66.)

Hátoldal: *Lophophora williamsii* var. *fricii*
Fotó: Papp László

Útibeszámoló

Növénylesen Madeira szigetén II.

Zusammenfassung: Der Schriftsteller stellt in der Fortsetzung Ihrer Reiseberichts die anderen Teile der Insel vor. Er stellt außer der natürlichen Schönheiten die Blumenzucht „Jardim Orquídea“ und den Garten „Jardim Tropical Monte Palace“

Abstract: The author continues his travel report, introducing the following parts of this island. He reports not only the natural beauties here but the Jardim Orquídea orchid nursery and Jardim Tropical Monte Palace garden, too.

Funchal Botanikus Kertjét elhagyva rövid sétával a meredek hegyoldalon érhető el egy másik nevezetesség a Jardim Orquídea (www.madeiraorchid.com), amely az osztrák származású Pregetter család tulajdonában levő magán orchideakertészet. A látogatók előtt négy, csak tetővel és árnyékolással ellátott üvegház van nyitva, ahol megismerhetik a termesztés mozzanatait a szaporítástól a virágzásig és bepillanthatnak a keresztezés rejtelmeibe. A házakban *Cattleya*, *Phalaenopsis*, *Dendrobium*, *Oncidium*, *Paphiopedilum*, *Vanda*,

Miltonia és más – általam nem ismert – nemzetségek csodálatos példányai, részben új hibridek virágoztak és láthatóan kiválóan érezték magukat a helyi klímán. Az orchideák mellett pompás *Bromeliák*, *Tillandsziák* és egyéb trópusi és szubtrópusi levél- és virágos dísznövények tették teljessé a látványt. Az élményekkel telítődött és növényfotókkal távozni készülő látogatót még egy csodálatos panorámájú büfeterasz várja és egy kis üzlet, ahol cserépes orchideák vásárolhatók.

A fővárost elhagyva egyéni vagy szerve-

3. kép *Nolina recurvata* példányok a Monte Palace kertben

Fotó: Dr. Buglyó Péter

zett kirándulások keretében ismerhető meg a sziget többi része. Utam során éppen egy nemzetközi autóverseny zajlott a hegyi utakon így az utóbbi módszert választottam. Az egynapos program során, amely minibuszt, kiváló angol-ságú sofőrt/idegenvezetőt és ebédet is tartalmazott, hatfős csoportunk nyugatra indult. A sziget déli partján először a festői halászfalut, Camara de Lobost kerestük fel, ahol Winston Churchill is gyakran pihent és festegetett. A közelben található Cabo Girao, a világ második legmagasabb (580 m) sziklaszirtje. A megművelhető alacsonyabb fekvésű területeken banánt, földiepret és zöldségfélét termesztenek. A magasabb hegyeken gyakran láthatók elvadult pozsgások, *Agavék*, *Opuntiafélék* is.

Folytatva utunkat, átkeltünk a sziget északi részébe. Itt az időjárás gyakran csapadékosabb és szeles, ami magas hullámokat korbácsol a meredek partszakaszokon. A Sao Vincente-ből Porto Monizba vezető régi út valószínűleg a sziget legfélelmetesebbje. Tenyérnyi aszfalton, meredeken a robajló óceán felett, vízfolyásos alagutakkal teletűzdelt nyomvonalon haladt az út. Helyenként kitérőket is szélesítettek, ahol behajtott visszapillantóval még éppen elért két autó. Ma már ez az út egyirányú, és a hegy gyomrában fúrt új út is segíti a közlekedést.

Porto Moniz természetes óceáni fürdőmedencéről híres. Ezek a sziklaöblök csak dagály idején érintkeznek a nyílt vízzel így kellemesen meleg vizük népszerű fürdőhelye a helybelieknek és a turistáknak. A festői szépségű Porto Monizból utunk ismét kapaszkodni kezdett és hajtűkanyarok után értünk fel a Paul de Serra nevű fennsíkra. A táj Skóciára emlékeztet; bár itt a zöld legelőkön elvadult tehéncordák legelésznek, fák, erdők alig láthatók. Tiszta időben a sziget mindkét oldaláig el lehet innen látni, de gyakran felhők játéka teszi változókonnyá, ködössé itt az időjárást. Rövid sétával gyönyörű vízesések, köztük a Risco vízesés érhető el. Ezek a bővizű patakok táplálják a sziget ún. levada-rendszerét, amely kiváló mérnöki mun-

4. kép *Vanda coerulea* hibrid az Orchideakertben
Fotó: Dr. Buglyó Péter

5. kép A Monte Palace kert részlete

Fotó: Dr. Buglyó Péter

kával tervezett, megépített és karbantartott öntözőcsatorna-hálózatot jelent. A levadák mellett hangulatos gyalogtúrákkal járható be a sziget azon része, amely gépjárművel meg sem közelíthető.

A sziget keleti részébe Camachán keresztül vezet az út, amely vesszőfonásáról nevezetes. Kirándulásunk következő állomása a sziget második legmagasabb hegycsúcsa, a Pico do Arreero (1818 m) volt, ebből azonban egy intenzív zápor miatt semmit sem láthattunk. Kárpótlást jelentett viszont a sziget északkeleti partvidéke, ahol még megtekinthető néhány jellegzetes, háromszög alakú, nádfedeles, színes ház, amely valaha tipikus volt a szigeten. Egy ízletes grillezett tonhal-steak elköltése után egy kedves étteremben, a part fantasztikus fekvésű kilátópontjait érintettük. Utunk apró falvakon vezetett keresztül, ahol egyebek mellett kálák és fuksziák sokasága volt megfigyelhető a virágágyásokban. Machino a sziget első települése volt, de ma is fontos kikötő.

A portugál partraszállás emléket és a múlt dicsőségét őrzi a Forte do Machino (erőd), amelyet elsőként építettek a leteleplülők. A közelben található a sziget nemzetközi repülőtere, melyet a közelmúltban bővítettek: a leszállópálya egy része az óceánba süllyesztett cölöpökön nyugszik.

Visszatérve Funchalba, busszal vagy lajnovkával közelíthető meg Monte, a mintegy 500 méteres tengerszint feletti magasságban elterülő üdülőhely, amely templomáról és kertjeiről nevezetes. A montei Miasszonyunk templom (Nossa Senhora do Monte) fehér falai és sötét bazaltkövei magyar vonatkozású emléket is rejtnek: itt temették el IV. Károlyt, az utolsó magyar királyt. IV. Károlyt 1921-ben száműzte az antant a szigetre sikertelen második magyarországi hazatérési kísérlete után és itt halt meg 1922-ben.

A templom közelében található a Jardim Tropical Monte Palace, (www.montepalace.com) amely hét hektáron terül el egy lejtős völgy-

6. kép Porto Moniz

Fotó: Dr. Buglyó Péter

7. kép *Phalaenopsis* hibridek az Orchidea Kertben

Fotó: Dr. Buglyó Péter

8. kép Többszoros nemzetség hibridek (*Vuylstekeara* „Cambria Push”) az Orchideakertben

Fotó: Dr. Buglyó Péter

9. kép A cikászkertrészlete a Monte Palace kertben

Fotó: Dr. Buglyó Péter

ben és Madeira egyik legszebb és leghíresebb kertje. A bejárat közelében a Portugáliából hozott ezeréves olajfák fogadják a látogatót, majd a múzeum épületéhez érünk, ahol alkalmi kiállítások (látogatásomkor modern afrikai szobrok) tekinthetők meg. Az út a japánkertbe visz tovább, ahol a növények és kertelemek harmóniája a portugál művészetre jellemző csempemozaikkal egészül ki. A műalkotások az ország történetét és a portugálok japánbeli kapcsolatait ábrázolják. A kertben a világ minden tájáról betelepített egzotikus növények fejlődnek: cikászfélék és proteák Dél-Afrikából, skóciai hangafélék, azáleák és rododendronok, észak-amerikai óriásfenyők, ausztrál akác-félék.

Megtalálhatók a kertben ugyanakkor az endemikus növények is a madeirai erdőkből: cédrusok, páfrányfélék, babértölgy. A kerti utakat szobrok, óriásvázák, padok, egynyári virágok ágyásai szegélyezik, ami még változatosabbá teszi a sétát. A másik japánkertben

és a kínai kertben kaméliák pompáznak és kis hidak, pagodák, faragott kövek, kis dísztavak, sőt egy porcelángyűjtemény varázsolják el a látogatót. A kertben szelíd hattyúk és pávák is találhatóak. A park központi részében egy nagy mesterséges tavat alakítottak ki, mellette található a Monte Palace. Utóbbi – amely egykor elegáns szálloda volt – jelenleg nem fogad látogatókat. Az alsóbb teraszokon külön területet kaptak a talajlakó orchideák valamint a cikászok (*Cycas*), és az ugyanide tartozó *Zamiák* óriási példányai.

Madeira – ami charterjáratokkal Magyarországról is közvetlenül elérhető – rendkívül kellemes klímája következtében tényleg egy kis növényparadicsom és a figyelmes látogató sok olyan élménnyel gazdagodhat itt, amihez sok esetben jóval messzebbre kellene utaznia.

Dr. Buglyó Péter
Debrecen

Növényritkaságok

Sinningia leucotricha

Zusammenfassung: Der Schriftsteller stellt die morphologischen Eigenheiten, die botanische Gruppierung und die Verwandtschaft der Art. Wir können die Bedingungen der Haltung der Pflanze und die Methode ihrer Fortpflanzung.

Abstract: The author introduces the morphological properties, the botanical ranging and the relatives of this species. We can also get to know the conditions and the method of its propagation.

Csaknem két éve már annak, hogy a bécsi kaktuszbozón forgolódva, nézelődve az egyik standnál furcsa, egyszeresmind elbűvölő növényen akadt meg a szemem. Nem túlzás, azonnal beleszerettem a kis gumóból előtörő plüss-szerű levelek közül előbukkanó narancssárga, hosszú csövű virágokkal díszlő pozsgásba. Soha azelőtt nem láttam még csak hozzá fogható „palackos” növényt sem, így kapva az alkalmon vásároltam belőle két példányt a majdani magfogás reményében. Hiába mutogattam útitársaimnak, egyikük sem tudott használható ötletekkel előrukkolni újsütetű kedvenceim kilétét illetően.

Hazaérve beleástam magam a szakirodalomba, hosszú hetekig kutakodtam minden eredmény nélkül. Időközben a kissé szürrealisztikus küllemű pozsgások, melyek családom körében osztatlan sikert arattak (véleményük szerint üde színfoltjai lettek a sok „egyforma” szúrós teremtményt felvonnultató gyűjteményemnek), szépen elvirágoztak. Csőszerű szirmaikat eldobálták és hiába vártam a termések megjelenését. Ebből egyenesen következett, hogy szaporításukra vonatkozó terveim kútba estek. Eljött az ősz, növényem készülődve téli álmára elszárította leveleit, melyek decemberre le is hullottak szárastól együtt, nem maradt más a cserépben,

10. kép *Sinningia leucotricha* virágzata és levelei

Fotó: Jaume Simó

11. kép Idősebb...

Fotó: Leslie Taylor

mint egy száraz, elfásodott gumó. Biztos ami biztos alapon bevitettem őket a lakásba, hátha ez a teletelési módszer kedvező lesz számukra. Hébe-hóba kaptak némi vizet is, de egészen április elejéig semmilyen életjelet nem adtak magukról, bár sejtettem, túl nagy baj nem lehet, mivel a gumók állapotában a legkisebb változást sem véltem felfedezni. Miután kikerültek nyári lakukba, a fóliába, megérezvén a körülmények jobbra fordulását egy hónap leforgása alatt kihozták száraikat és szép leveleket fejlesztettek, de bimbót, virágkezdeményt hiába kerestem a plüsszerű levelek tövében. A nyár anélkül telt el, hogy megmutatták volna egyedi virágaikat, azonban láthatóan jól érezték magukat – zsörtölődtem is eleget miattuk. Már az ősz kopogtatott az ajtón, amikor interneten „szörfözve” egy holland *Pachypodium*-gyűjtő oldalára tévedtem és fotogalériáját nézegetve váratlanul az én gumós növénykéim nagytestvére mosolygott rám a képernyőről! A nevét is sikerült megtudnom: *Sinningia leucotricha*. Ettől fogva, ahogy a legfontosabb támpont a kezembe került elhárultak az akadályok a további nyomozás útjából, megpróbáltam minél

12. kép ... és fiatal gumó hajtásai virágokkal

Fotó: Jaume Simó

több információt összegyűjteni kedvencemről, melynek eredményét saját tapasztalataimmal csokorba kötve szeretném a kedves olvasó elé tárni.

A *Sinningia* nemzetség a közel 150 genust és annak kb. 3200 fajtát magába foglaló *Gesneriaceae* családba tartozik, melynek legtöbb taxonja lágyszárú élő növény, de találhatunk közöttük néhány fás szárú, alacsony bokorra vagy kis fává fejlődő fajokat is. Morfológiai és földrajzi elterjedésük alapján két alcsaládra osztották fel: a *Cyrtandroideae* alcsalád Európa, Ázsia és Afrika, a *Gesnerioideae* alcsalád fajai pedig az amerikai kontinens trópusi, illetve szubtrópusi területeit népesítik be. Most bemutatandó növényünk nemzetsége ez utóbbiba tartozik. A legnagyobb genus 600 fajjal a *Cyrtandra*, mely Dél-kelet Ázsiától a Fülöp-szigetekig húzódó óriási elterjedési területtel büszkélkedhet, sőt néhány faja a Hawaii-szigeteken őshonos.

A népes család számos dísznövényt adott a virágkedvelők széles táborának. Minden kétséget kizáróan legismertebbek közülük a *Saintpaulia*-fajok számtalan hibridjükkel kiegyezülve. Ez a latin név

13. kép Fejlődésnek induló hajtások

Fotó: Tóth Norbert

14. kép A hajtáscsúcson fejlődő bimbók

Fotó: Leslie Taylor

15. kép *Sinningia leucotricha* magoncai

Fotó: Tóth Norbert

valószínűleg semmit nem mond a laikusok számára, azonban hétköznapi elnevezésük hallatán – fokföldi ibolya – azonnal mindenkinek beugrik ez a könnyen tartható, népszerű szobanövény.

A *Sinningia* nemzetség – mely nevét a 19. században élt Wilhelm Sinning (1792–1874) tiszteletére kapta, aki a Bonni Egyetem botanikus kertjének vezető kertésze volt – 65 faja, egytől egyig gumós, élő növény. Közép- és Dél- Amerikában fordulnak elő, bár legtöbb taxonja Dél-Braziliában él.

A *Sinningia leucotricha* világosbarna színű gumója akár 30 cm-es átmérőt is elérhet. Ebből fejlődnek az egyenes, függőleges, 15–25 cm hosszú, faközöld száruk, melyek sűrű ezüstös-szürke gyapjasak (filcesek). Egy-egy szár végén mindig 4 levél képződik, keresztirányba helyezkednek el, megnyúlt, ovális alakúak, csúcsuk elkeskenyedő, szélük fogazott, legfeljebb 20x14 cm nagyságúak lehetnek. A levél mindkét oldala erősen gyapjas (filces), színük hasonló a szárokon megfigyelhető ezüstös-szürke árnyalathoz. A levelek a virágok nyílásáig elérik maximális méretüket. A levélnyelek 0,5–1,5 cm-esek, hónaljukból fejlődik a növény virágzata 3–6 darab virággal. A virágkocsány 1,5–2,5 cm hosszú, vöröses. A párta csőszerű, kb. 3 cm hosszú, élénk narancssárga, kevésbé filces, mint a levelek, alapjánál kifelé dudorodó a csészék között. A virágok végein 5 kerekded pártacimpa található, melyek közel 5 mm átmérőjűek, felületük sima, a virágcső hosszstengelyéhez viszonyítva kb. 45°-os szögben kifelé állnak. A virá-

16. kép A tenyészidőszak végén leszáradó hajtások
Fotó: Tóth Norbert

17. kép *Sinningia leucotricha* levélre simuló virága
Fotó: Tóth Norbert

gok torka sötétvörösen pontozott. 2,5 cm hosszú porzószállai végén a portokok téglalap formában összeállnak, vöröses színű bibéi 2,5 cm hosszúak. Ovális, barna toktermések rejtik rendkívül apró szemű magjait.

A növény élőhelye a dél-brazíliai Paraná térségében található, egy mesebeli, zuhatagokkal szabdalts heggyölgyes vidéken. A *Sinningia leucotricha* meredek, csaknem függőleges sziklafalon tenyészik a környék egyik legszebb, 100 méternél is magasabb vízesés tözsomszédságában. Hazájában nem véletlenül kapta a Rainha do Abismo nevet, melynek jelentése szabados magyarsággal a mélység királynője. Valljuk be, ennél találóbb elnevezést aligha ötölhettek volna ki számára a helybeliek. A „szakadékok csodás úrnőjét” HOEHNE írta le 1956-ban *Reichsteineria leucotricha* néven. Viszont H. E. MOORE később fajnevét megtartva átsorolta a *Sinningia* nemzetségbe (Bailey 19 (1):39, 1973). Sokan szinonimájának tekintik a *Sinningia* (*Reichsteineria*) *canescens*-et, ezt a jóval korábban, még az 1800-as évek elején felfedezett taxont. A két faj

első látásra rendkívüli hasonlóságot mutat, hiszen az ember szemét elkápráztatja a mindkettőjüket borító sűrű, ezüstös szőr, így elsiklik a kevésbé feltűnő, de annál jelentősebb eltérések fölött. Lényeges különbség, hogy a *S. canescens* gumója mindössze 5 cm-es átmérőt érhet el, tehát jóval kisebbre fejlődik, továbbá 3 pár levelet fejleszt kissé vöröses árnyalatú 15–30 cm hosszú szárain, melyeknek 8–20 cm-es szakasza levéltelen. Az első két pár levél 6–10x6–9 cm nagyok, a harmadik pár kisebb. A levelek felső része a már sokat említett filces „bevonatú”, (szőrös) míg fonákja halványabb árnyalatú és vörös erezet hálózta be. Magyarázatul talán az szolgálhat, hogy jóval nagyobb területen él, mint a *S. leucotricha*, illetve gyűjteményekben is lényegesen ismertebb taxon.

Növényünk ahhoz képest, hogy relative nem túl régen fedezték fel viharos gyorsasággal elterjedt a szukkulens kuriózumokat kedvelő gyűjtők körében, főként az Egyesült Államokban, ahol hamarosan rá is ragasztották hamisítatlan, „amerikai szellemességgel” a kép- és fogalomzavart tükröző brazil hava-

si gyopár elnevezést. Nos, a legnagyobb dél-amerikai ország valódi sziklakertjében éledelő pozsgásunk számára természetesen végzetes lenne egy az európai magashegységek jellegzetes növényének életkörülményeihez igazodó tartási mód.

A *Sinningia leucotricha*t lehetőleg nem túl mély cserépbe vagy tálba ültessük; tapasztalataim szerint az átlagosnál kissé lazább szerkezetű kaktusztalajban meglehetősen jól érzik magukat. Mivel, ahogy írásom elején már említettem, kezdetben nem állt rendelkezésemre megfelelő instrukció tartási igényeire vonatkozóan, ezért elhatároztam, hogy két példányomat egymástól gyökeresen eltérő környezetben próbálom meg teleltetni. Így egyikük bekerült lakásunk dél-keleti fekvésű ablakába, ahol állandó szobahőmérséklet gondoskodott kényelméről, a másik példány pedig lényegesen zordabb téli időszak elé nézett növényházam felső polcán. A szobában pihenő növény sokkal később dobálta el leveleit (igaz havonta egyszer gyengén megöntöztem), még februárban is árválkodott rajta egy kéklő növény szár a

hozzá tartozó levelekkel együtt. Megdöbbenéssel és keserűen szembesültem a ténnyel, hogy trópusi élőhely ide vagy oda valószínűleg nem ez a megfelelő teleltetési eljárás növényem esetében, ugyanis gumójának felületén jelentős beszáradást figyeltem meg. Szerencsére csak esztétikai szempontból károsította a pozsgást, tavasszal annak rendje és módja szerint kihajtott és kielégítően fejlődött a továbbiakban. Utólag nyugodtan bevallhatom, félve hagytam kinn a növényházban testvérét, lélekben felkészültem rá, hogy talán meg sem éri a tavaszt. Folyamatosan figyelemmel kísértem állapotát, ha szükséges végső esetben beavatkozhassak, legyen időm megmenteni „királynőmet”. Azon a télen volt néhány veszélyes szituáció, főleg amikor a külső hőmérséklet $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ra zuhant, és több napon keresztül kitartott, ennek egyenes következményeként a növényházban huzamos ideig $2-3\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on dideregtek kaktuszaim, egyéb pozsgásaim – magamban már keresztet vettem e kedvencemre. Néhány hét múlva minden bátorságomat összeszedve közelebről is megvizsgáltam a nö-

18. kép *Sinningia leucotricha* gyönyörű példánya

Fotó: Leslie Taylor

vényt: és láss csodát, gumója ugyanolyan állapotban volt, mint nyáron – annak ellenére, hogy október közepétől egy csepp vizet sem látott, sőt február végén már az új hajtások jelentek meg benne. Levontam a konzekvenciákat: tehát a *S. leucotricha* 7–8 °C-os átlaghőmérsékleten, megfelelő fényviszonyok között károsodás nélkül átvészeli a téli pihenő időszakot. Tavasztól őszig nem sajnáltam tőle a vizet, valamivel gyakrabban locsoltam, mint a többi pozsgásomat, de láthatóan inyére volt ez a vízmennyiség.

Szaporítására két mód nyílik: gumójának darabolásával, illetve magvetéssel. Előbbi kétségkívül gyorsabb eredményt biztosít, ezáltal viszont a gumók meglehetősen eltorzulnak és a továbbiakban féloldalasan, egyenlőtlenül fejlődnek. Élőhelyén május elejétől június végéig folyamatosan virágozik, hazánkban ehhez képest valamivel később, május közepétől augusztus elejéig nyitja szirmait. A *S. leucotricha* tulajdonképpen önporzó, azonban a bibék és porzók érési ideje néhány nappal eltér egymástól, ezért mesterséges beavatkozás nélkül nem számíthatunk termésre. A természetben ezt a fontos élettani folyamatot – a virágok alakjából kifolyóan – kolibrik segítségével valósítja meg a növény, a gyűjteményekben viszont e fűrgő röptű szárnyas hímján a gazdája egy finom szálú 1-es ecsettel kénytelen elvégezni a beporzást. A magok jó esetben már szeptember végére beérhetnek, elvetésükre pedig a következő év tavasza a legalkalmasabb. Az apró, porszerű magok legfeljebb 3 éves korig csiraképesek. A magokat steril, nedves talajra szórjuk, majd árnyékos helyen 20–25 °C-os párák közegben néhány héten belül kicsírázhatnak. Elsőként 2, vékonyka sziklevél jelenik meg, ezt követően már valódi leveleket nevel. Lassacskán gumóját is elkezdni növesztetni, a 4 hónapos példányok kb. 3 mm-es gumóval büszkélkedhetnek. Az első 1-2 évben ne háborgassuk az apróságot, mivel gyökereik hihetetlenül érzékenyek. Ebben az időszakban ne hagyjuk talajukat huzamosabb ideig szárazon, 3 év elteltével azonban már úgy viselkednek, akár a felnőtt egyedek: ősszel elszáritják leveleiket – ettől kezdve az idősebb példányokkal együtt tehetnek. Gumójuk növesztését mindenesetre nem kapkodják el, egy óriásnak számító, 17 cm átmérőjű „palackkal” rendelkező növény legalább 30 éves. A

19. kép A gumó fiatal hajtásai

Fotó: Tóth Norbert

gumó fejlődésével egyébként szárai, levelei is egyre nagyobb méretet érnek el.

Remélem, sikerült kedvet csinálnom ennek az elbűvölően szép növénynek a tartásához, neveléséhez, bár azt le kell szögezmem, hogy beszerzése nem egyszerű feladat, mivel hazánkban meglehetősen kevés gyűjtő dicsekedhet *Sinningia leucotricha*-val. Magjai szintén csak elvétve fordulnak elő a legtöbb kereskedő kínálatában, főként palackos növényekre specializálódott kertészek, gyűjtők révén juthatunk hozzá. Mindazonáltal megéri kitartóan vadászni a „mélység királynőjére”, hiszen bármely szukkulensgyűjtemény érdekes színfoltjai lehetnek.

Ezúton szeretném hálámat kifejezni Koláné Károlyi Andreának a nélkülözhetetlen és értékes segítségéért.

Irodalom:

EGGLI, U. (EDIT.), 2002: Illustrated Handbook of Succulent plants, Dicotyledons. Springer Verlag
SCHMIED, R., 2005: *Sinningia cardinalis*. Kakteen und andere Sukkulente 56.(8)

Tóth Norbert, Debrecen

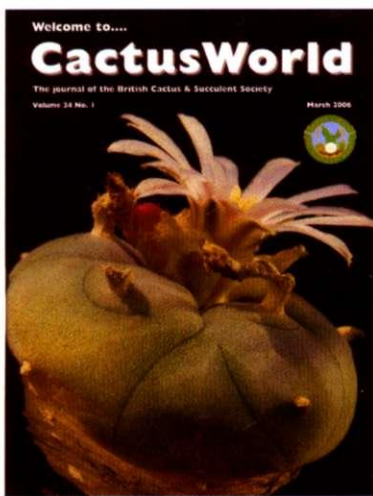
Folyóiratszemle

CactusWorld 2006/1.

A 2006. évi márciusi szám R. MOTTRAM cikével kezdődik. Az új szerkesztő rövid áttekintést nyújt a BCSS történetéről, tevékenységéről, és leírja, miért kapott új címet a lap (CactusWorld). Ezután az évente megjelenő testvérkiadvány, a Bradleya közli a szukkulensekkel foglalkozó nehezebben emészthető, komolyabb cikkeket, a CactusWorld könnyebben érthető, barátságosabb lesz. • A terepjegyzetek rovatban W A és BETTY FITZ MAURICE a *Mammillaria manana* sp. nova új fajról ír. A mexikói Jalisco államban találta A. Machuca, Laguna Chapala-tól délre.

Az új faj a *M. crinita* csoportba tartozik, csoportos növekedésű, kb. 10 hajtásból álló csoportokat alkot. Az ismert populáció mindössze kb. 800 növényből áll, ezért veszélyeztetettnek minősíthető. A cikkben fényképeket is találhatunk a fajról, illetve egy nagyon informatív összehasonlító táblázatot, a közeli rokon fajoktól (*M. marcosi*, *M. anniana*, *M. schwarzii*, *M. crinita*) való eltérésekkel. A *M. manana* besorolását a *M. crinita* csoportba alátámasztják a DNS-vizsgálatok és LÜTHY sztenderdizált vékonyréteg kromatográfiás vizsgálatai is. • A 12–16. oldalon gyönyörű fotókkal illusztrálva *Adenium*-fajták (cv.) magjait ajánlja D. RUSHFORTH, vetési, nevelési tanácsokkal. • D. BRIGGS egy nagyon idős, óriás méretű *Opuntia clavarioides* telepről számol be cikkében. A növényt 16 évvel ezelőtt kapta egy 22 cm-es cserépben, ma 61 cm-es edényben növekszik saját gyökéren. Rendszeresen virágozik, 2005-ben harminc virágot hozott. • A következő írásban a *Hildewintera* kaktusz nemzetség származásáról, történetéről, fajairól és néhány hibridről olvashatunk R. MOTTRAM tollából. A cikk nagyon szép, virágzó növényeket ábrázoló fényképekkel színesítve mutatja be a genust. • Új sorozatot indított útjára az új szerkesztő, min-

den számban egy gyűjtőt mutatnak be a tervek szerint. A márciusi számban az Oxford mellett élő DARBON családdal, illetve gyűjteményükkel ismerkedhet meg az olvasó. Az első növényházat 1972-ben telepítették, ma három alumíniumból készült üvegházban nevelik a növényeket, összesen 22,8 m² területtel. Vegyes gyűjteményük van, kaktuszokkal és egyéb pozsgásokkal, bár egyre inkább a *Conophytum*ok a kedvenceik. • R. ROTH az *Aloë maculata* élőhelyi tanulmányozásának tapasztalatairól számol be rövid cikkében. • F. M. LUMAN a pozsgás növények felhasználásáról ír igen érdekes tanulmányában. Példákon keresztül mutatja be, hogyan használják az őslakosok Afrikában, Észak- és Közép-Amerikában ezeket a növényeket a mindennapjaik során. A cikk végén táblázatban foglalja össze 26 szukkulens növény felhasználási területeit. • A *Turbincarpus* nemzetség két fajának élőhelyi populációját próbálják helyreállítani helyszíni magvetéssel a BCSS szervezésében, miután a mesterségesen nevelt növények kitelepítése sikertelennek bizonyult. J. M.

SOTOMAYOR számol be az eredményekről, melyek részben biztatóak. A *T. schmiedickeanus* subsp. *andersonii* magjait három, a *T. jauernigii* magjait két különböző helyen vetették el. A fajonkénti 200-200 magból legalább 61 db (15%) kikelt. A második év végére összesen 8 magonc maradt életben, melyek 0,6–0,8 cm átmérőjűek voltak. A vizsgált terület egy részén a magoncok (és az idősebb növények) eltűnésének az oka az illegális gyűjtés volt. Ennek a megakadályozása nélkül nagyon nehéz bármilyen eredményt elérni a fajok védelmében. • A márciusi szám végén a szukkulensekkel foglalkozó szakirodalom újdonságairól olvashatunk ismertetések.

Dr. Csajbók József, Debrecen

Legszebb kaktuszok és egyéb pozsgások

Mammillaria duwei ROGOZINSKI ET BRAUN 1985

Zusammenfassung: Die Verfasser gründen eine Kolumne - zu derer Schreiben sie auch andere anregen -, in der sie mit bestimmter Subjektivität schöne Sukkulenten darstellen und bezüglich dieser auch interessante Angaben, ihre kulturhistorische und sonstige Bedeutung bekannt geben.

Abstract: Establishing a column the author encourages others to introduce their succulents which are specially nice for them. Moreover he gives interesting information about these species entering upon their importance in the cultural history and in other fields.

Fehér tövisai adta szépségének és kecsességének köszönhetően kedvelt tagja a kaktuszgyűjteményeknek. A fajnevét felfedezőjéről WALTER DUWE-ről kapta, aki 1983-ban találta meg. A részletes leírását ROGOZINSKI és BRAUN végezte el 1985-ben, a KuaS folyóiratban. Ennek a *Mammillaria* fajnak nincs szinonimája a CITES Cactaceae Checklist Second Edition szerint.

WERNER REPPENHAGEN renszertani besorolásában a következőképpen helyezkedik el:

Mammillaria nemzetség:

- *Hydrochylus* fajcsoport (vizes testnedvű)
- 3. *Stylothelae* fajsor
- *Wildii* csoport: -*Mammillaria duwei*

Mások a *Wildii* csoporton belül a *Mammillaria nana* formacsoportba sorolják be, de ez még vitatott. (A *M. nana* formakörbe tartozó fajok a következők: *M. erectohamata*, *M. nana*, *M. monanctracantha*, *triacantha*. Emellett a rokonsági körbe tartozó növények a következők: *M. sanluisensis* HORT, *M. posseltiana* BÖD., *M. sp. „Aristo”* nn. REP.,

20. kép *Mammillaria duwei* két ökotípusa virágokkal és termésekkel

Fotó: Kiss László

21. kép *Mammillaria duweii* f. *bruneispina* virágzó példánya

Fotó: Kiss László

duwei ROG. és BRAUN, *ojuelensis* nn. REP., *ojocolensis* nn., *rawlii* nn. UHLIG katalogus, *rowleyanus* BUNNING katalogus.)

JOHN PILBEAM The Cactus File Handbook 6 *Mammillaria* (1999) című könyvében a *Mammillaria nana* subsp. *duwei*-ként van besorolva.

EDWARD F. ANDERSON a 2001 évben megjelent The Cactus Family című könyvében a *Mammillaria crinita* ismertetésénél mint annak színinimájaként utal J. PILBEAM fenti besorolására (*M. nana* subsp. *duwei*).

Gyakran egyedül álló, de sarjadzásra hajlamos. Gyökere répa alakú, kiegészülve kevés oldalgyökérrel. Élőhelyén 10–40 mm magas, 15–40 mm átmérőjű, vizes testnedvű növény. Kultúrában nevelve általában oszloposodik. Szemölcsői (mammillái) 5–10 mm hosszúak és 2–4 mm átmérőjűek. Axillái gyapjasak. Areolái 2 mm hosszúak, 1,5 mm szélesek, fehéren gyapjasak.

Peremtöviseinek száma 24–36, a hosszuk 2–3 mm, hajszálszerűen vékonyak, tövüknél sárgák, egyébként fehérek, felületét tollszerű pelyhek borítják. Az areolákból a peremtövisek sugárirány-

ban, illetve kissé fésűszerűen nőnek ki. Középtöviseinek száma 0–4 db (gyakran hiányzik), a meglévők 7–8 mm hosszúak, egyenesek, túszerűek, gyakran horgasak, felületükön piheszőrösök, tövüknél megvastagodás nélküliek, színük sárgától a barnáig változhat. Virágja 18–20 mm hosszú és átmérőjű, világossárga színnel. Teljesen kinyílva harang alakúak. A virágok a csúcs körül koszorúban nyílnak. Élőhelyén május–június hónapban virágzik, kultúrában a virágzás márciustól elhúzódik szeptember hónapra is. Egyszerre nem hoz sok virágot. A magház gömb alakú esetleg 2 mm átmérőjű, világosan elkülönül, halványzöld színével. A virágcső meglehetősen rövid, kötött, kúp alakú, világoszöld. A külső lepellevél egyenesen lándzsás, kihegyezett csúccsal, tejfehér, világosbarna középcsikkal. A belső lepellevélek lándzsa alakúak, 9–10 mm hosszúak, kb 2 mm szélesek, kis tövisszerű csúccsal, színe világossárga. A bibeszál 10–11 mm, vékony, a porzók fölé nem, vagy alig magaslik ki, világossárga. A bibefej 4 ágú, 1 mm hosszú, zöldessárga. A nagyszámú porzósál 2 mm-re nő a virágcső fölé, egyenesek és világossárgák. A portok világossárga.

A termés a virágzás után 4 hónapra alakul ki, rajta kis virágmaradvánnyal 15–35 mm hosszú, 2–4 mm átmérőjű, vékonybőrű és törekeny, világospiros-piros színű. Üvegházban további 3–4 hónap múlva elszárad, rajta gyakran fekete penészgombával. Magja barnás-fekete, 1 mm hosszú, 0–8 mm széles. A maghéjon viszonylag nagyak és mélynek mondható gödröcskék találhatók. A hilum nagy, ellipszis-körkörös alakú, szürkésbarna színű.

A típus élőhelye Mexikó Guanajuato szövetségi államában levő San Luis de la Paz helység közelében van déli fekvésű hegyoldalokban, mintegy 2000 m tengerszint feletti magasságban. A talaj itt szilikát bázisú fekete föld. Más leírás szerint a *Mammillaria duwei* mészköves talajon, de tiszta humuszban található. Élőhelyén a következő kaktusz fajokkal él együtt: *Mammillaria gigantea*, *M. hoffmanniana*, *M. uncinata*, *M. zephyranthoides*, *Glandulicactus crassihamatus*, *Ferocactus latispinus*, *Echinofossulocactus dichroacanthus*.

Élőhelyének klimatikus viszonyai: Az éves középhőmérséklet 16 °C. A havi középhőmérséklet decemberben, januárban 13,5 °C, májusban–júniusban 20 °C. Az éves átlagcsapadék 480 mm körül van. Az esős évszak élőhelyén májustól októberig tart, de a többi hónap sem csapadékmentes. Élőhelye tehát viszonylag hűvös, csekély évszakai hőingadozással és

meglehetősen hosszú nyári évszakkal. Egy adalék a élőhelyi viszonyaihoz: 1988. 03. 01-jén 15 órakor a növény mellett a talajon 21 °C hőmérsékletet mértek, 44%-os relatív páratartalom mellett. Röviddel utána – még napnyugta előtt – heves eső esett.

Kultúrában tartva a talaj összetétele iránt nem különösebben érzékeny, de a jó vízáteresztő képesség elengedhetetlen. Nagy melegben (35–40 °C felett) inkább ne öntözzük. Az öntözések között célszerű hagyni kiszáradni a talaját, de az is helytálló megállapítás, hogy a gyakori öntözést (4–5 naponként) is jól bírja. Ez utóbbi azonban csak akkor javasolt, ha szabadban, vagy nyitott, jól szellőző fóliában tartjuk. Nyugalmi időszakban (novembertől – márciusig) üvegházi körülmények között 5–10 °C-on biztonságosan telettethető száraz tartás mellett, de eltúrta a 1,5–2 °C-os lehűléseket is 2004 november–december és 2005 január hónapjában. Nem öntermékenyülő faj. Az éretlen, még piros termés eltávolításakor szinte biztosan beszakad, de a száraz termés is hajlamos erre. Magvetéssel jól szaporítható, a magoncok jó növekedési erélyűek, és a (2.) 3. évben már virágokat hoznak. A magja a virágzást követő évben közepes, az azt követő évben pedig nagyobb csirázó képességet mutat. Gyűjteményben tartva gyakori a vadkelés, amiből célszerű 1–2 darabot meghagyni.

22. kép *Mammillaria duwei*

Fotó: Kiss László

Felhasznált irodalom:

REPPENHAGEN, W. 1991–92: Die Gattung *Mammillaria*

PRESTON-MAPHAM, R.&K., 1993: Kaktuszok képes lexikona. Corvina Kiadó Kft., Budapest.

ANDERSON, E. F. 2001: The Cactus Family. Timber Press, Portland, Oregon.

PILBEAM, J. 1999: *Mammillaria* (The Cactus File Handbook 6). Cirio Publishing Services Ltd., Southampton.

Szutorisz, Gy. (összeállította), 1998: A *Mammillaria nana* BACKEBERG és formaköre. Alba FLORA 12 / Kaktusz-Világ XXII/2.

Szutorisz, Gy. (összeállította), 1998: A *Mammillaria nana* BACKEBERG és formaköre, 2. rész. Alba FLORA 14 / Kaktusz-Világ XXII/4.

Kiss László, Orosháza

Kiállítások 2006 I. félévben

Újfehértó Művelődési Ház 2006.

Nagy József gyűjtőtársunk képviselte egyesületünket az Újfehértó Művelődési Központ és Könyvtár rendezvényen.

„Újfehértón Európában” címmel, ötödik alkalommal megrendezett tájtermék és vadászati kiállításon.

Ezen rendezvény sorozat minden évben bővül és a mi kis pavilonunk is egyre többen keresik. Látogatottság: 500 fő.

Hajdúszoboszló 2006. 04. 27–29.

Hajdúszoboszlói Kovács Máté Művelődési Házban, ez évben már negyedik alkalommal sikerült megrendezni kiállításunkat, a kis előadó teremben, amelyet hagyományosan Dr. Nemes La-

jos, egyesületünk tiszteletbeli tagja nyitott meg.

A kiállítást és a vásárt sajnos ez évben tekintették meg a legkevesebben, mivel a három nap alatt csupán 250 fő volt vendégünk. Az azonban biztató volt, hogy a visszatérő látogatók, akik elsősorban a látványon kívül saját gyűjteményük kiegészítését tartották elsődlegesnek vásárlásaikkal.

Kiállításon 17 gyűjtőtársunk mutatta be szép növényeit, az alábbi szerint (Tirk Ferenc, Bekecs; Nagy Imre, Budapest; Varga Zoltán Dénes. Hajdúszoboszló; Novák János, Sátoraljaújhely; Nagy József, Mikepércs; Kósik Péter, Bükkzsérc; Bencze Sándor, Szunyogh Menyhért Nyíregyháza; Dr. Csajbók József, Debreceni Egyetem Botanikus kertje, Gönczy Pál 4 H Klub; Karácsony Sándor Általános Iskola; Katona József; Molnár Imre; Rácz László; Százi Róbert; Tóth Norbert, Debrecen.

23. kép Dr. Buglyó Péter növényei a Hajdúszoboszlói kiállításon
Fotó: dr. Csajbók József

24. kép Tóth Norbert növényei a Hajdúszoboszlói kiállításon
Fotó: dr. Csajbók József

Kecskemét 2006. 04. 18–21.

A kiállítás látogatottsága az elmúlt évhez hasonlóan több mint duplájára sikerült. Az 1550. látogató külön ajándécsomagot kapott a klubtól.

A kiállításért külön elismerés kaptak a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságától, és a Bács-Kiskun Megyei Agrárkamartól.

Kiállítók: Fazekasné Kis Márta, Forgácsné Pincés Magdolna, Kaszab Gáborné, Német Jánosné, Nagy József, Biber József, Farka János (Izsák), Szabados Attila (Fót), Farka Rihárd Márk, Molnár Imre (Debrecen), Szászi Róbert (Bánk), Rózsa László, Ábel Győző, Gedeon Tamás, Vajda József. Külön köszönet illeti Nádasdi Jánost és Balogh Zoltánt az internetes részek hibátlan működéséért!

Köszönet illeti a webkamerán keresztül „érkezett” sok látogatót, akik megtiszteltek figyelmükkel. Bizunk benne, hogy a kamera segítségével át tudtuk adni pár elégedett látogató mosolyát, illetve a „stáb” munkájának eredményét oda sikerült varázsolni az otthoni gépek képernyőjére.

Az iskolaprogram részeként előadásokat tartottak az iskolások részére a kiállítás időtartama alatt Ábel Győző, Gedeon Tamás, és Rózsa László. Iskolák: Arany János Általános Iskola, Árpád Városi Általános Iskola, Szociális, Speciális Iskola, Irinyi Ilona Általános Iskola, Magyar Ilona Általános Iskola, Vásárhelyi Általános Iskola, Református Általános Iskola, Tóth László Általános Iskola. Látogatottság: 1557 fő.

25. kép Sajti Sándor kiállítási anyaga és a látogatók Orosházán
Fotó: Szabó Imre

Orosháza 2006. 04. 19–21.

Orosházán a Petőfi Kulturális KHT. Felújított épületében ismét megrendezésre került az Orosházi Dísznövényklub rendezésében a kaktuszok és egyéb pozsgás növények kiállítása és vására. A kiállításon 26 helybéli, valamint debreceni, hódmezővásárhelyi, erdőbényei, gyomaendrői, bekecsi, békéscsabai, fóti gyűjtő kiállítási anyaga gyönyörködtette a látogatókat, és közülük 9-en kínálták eladásra növényeiket. 19.-én 283 iskolás gyermek ingyenesen tekintette meg a kiállítást. Rajtuk kívül 653 fizetővendég, s így mindösszesen 936 érdeklődő láthatta bemutatónkat. A látogatók és a gyűjtőtársak véleménye szerint ismétlen színvonalas kiállításban volt részük a kaktuszok és egyéb pozsgás növények kedvelőinek.

Ezen kívül az Orosházi Dísznövényklub gyűjtői május 5.-én, és 29.-én egy-egy napos kiállításon mutatták be gyűjteményüket válogatott növényeiket 2 általános iskolában, ahol majdnem 1000 fő iskolás ismerte meg a különös növényféléket.

Kiállítások az iskolaprogram kertében

Nyíracsaád 2006. 04. 04–06.

Dózsa György Művelődési Házban került megrendezésre immár másodizben.

Látogatottság: 220 fő

26. kép Kiállított növények és dekoráció a józsai kiállításon
Fotó: Szászi Róbert

Debrecen 2006. 04. 19–21.

Józsa Közösségi Ház. Ismét ott rendeztük meg a kiállítást, abban a reményben, hogy az Alsó és Felső Józsi diákok is részt tudjanak venni.

Látogatottság: 140 fő

Debrecen 2006. 04. 24–26.

Dóczy Gimnázium. Elmúlt évhez hasonlóan most is nagy érdeklődéssel fogadtak bennünket. Még abban is sikerült közreműködni, hogy a 2007-es évben már előre pontosítottuk a Föld napját követő hetet amikor egy teljes hétre fogunk úgy elmenni, hogy előadásokat is tartunk nem csak a Dóczy Gimnázium részére, hanem a közeli iskoláknak is.

Látogatottság: 350 fő

Debrecen 2006. 05. 03–05.

Karácsony Sándor általános iskola. Ismét sikeres volt részvételünk az iskolában, ezt a látogatottság és tanítás hosszabb szüneteiben tartott ismertető előadások is igazolták.

Látogatottság: 450 fő

Miskolc 2006. 05. 11–14.

Bem József általános iskola, és Arany János általános tagiskola Miskolc Martinkertváros.

Jelentős haladás volt az elmúlt évi kiállításához képest az iskola program beindítása, és kiállítás színvonalának növekedése, árusításra kihelyezett növények mennyisége szinte megkétszereződött. Sokkal többen voltak a Városból is látogatók és vásárlók egyaránt. Ami pedig a legfontosabb: a megyében élő gyűjtők elhatározták, hogy az iskola programon kívül más időpontban is szerveznek kiállítást és vásárt.

A helyi csoportot is megalakítják, melynek azóta már megvolt az előkészítő megbeszélése is.

Látogatottság: 380 fő

27. kép Növényrengeteg a kecskeméti kiállításon

Fotó: Szászi Róbert

28. kép Vasas István *Euphorbia grandicornisa* a miskolci kiállításon

Fotó: Rudák Arnold

Molnár Imre
Debrecen

Folyóiratszemle

Kakteen und andere Sukkulente 2005/10–12.

2005/10.

Az októberi szám címlapján *Lophocereus schottii* oszlopok csodálhatók meg. • N. CZERWINSKI az amerikai-mexikói határ mentén elterülő nemzeti parkokba kalauzol. Írásából hét arizonai, új-mexikói és texasi védett terület kaktusz- és egyéb pozsgásflóráját ismerheti meg az olvasó gyönyörű élőhelyi fotók kíséretében. • A „Taxonómiai” rovatban T. MCCOY munkája olvasható egy új szómáliai faj, a *Rhytidocaulon specksii* (*Apocynaceae* – *Asclepiadoideae*) első leírásáról. • W. NIESTRADT az *Echinocereus topiensis* és az *E. mapimiensis* tartásával és eredményes virágoztatásával kapcsolatos tapasztalatait osztja meg az olvasóval. Rövid írást szép fotók illusztrálják. • A kivehető belső oldalon a *Parodia schwebsiana* és a *Sulcorebutia cardenasiana* részletes ismertetését találja az olvasó. • J.-B.

CASTILLON egy Madagaszkáron talált új *Aloë* faj és egy új változat leírását adja közre. Az új faj, az *A. philippeii*, az *A. acutissimá*hoz hasonló termetű, de egyéb jegyeikben különböznek. Az új változat pedig az *A. imalotensis* rokona. • D. HERBEL gyűjtésre ajánlott pozsgásai ezúttal a következők: *Escobaria vivipara*, *Fenestraria rophalophylla*, *Mammillaria kraehenbuehlii*, *Pterocactus australis*, *Senecio scaposus* és *Sulcorebutia losenickyana*. • Egy örökzöld témát, az USA déli részéből származó, nehezen megtarthatónak vélt fajokat (*Toumeyia*, *Sclerocactus*, *Pediocactus*) természetével kapcsolatos tapasztalatait foglalja össze P. ROTHBARTH. Írását elsorangú fotók teszik teljessé. • R. SCHMIED a *Brachystelma brevipedicellatum* történetével, előfordulásával, morfológiójával, természetével kapcsolatos ismereteket adja közre rövid írásában.

2005/11.

Egy pompás *Echinomastus mariposensis* példányról készített felvétel invitál olvasásra a KuaS novemberi számának címlapján. • A „Taxonómiai” rovatban egy új kelet-bolíviai faj, a *Sulcorebutia vargasii* leírását találja az olvasó L. Diers és W. KRAHN tollából. • K. MÜLLER rövid írásában arról számol be, hogy egy *Echinopsis*ra oltott *Yavia cryptocarpa* a virágzása során végigrepedt, feltehetően a bőséges tápanyagellátás és a mélyen ülő bimbók miatt. • Az Éjszaka Királynőjét (*Selenicereus grandiflorus*) mutatja be M. BERGER. Munkája részletesen ismerteti a növény gyógyászati felhasználását is. • D. HERBEL ebben a számban a következő fajokat (és fajtát – cv.) ajánlja a kezdők és tapasztaltak figyelmébe: *Mammillaria sphacelata*, *x Crennosedum 'Little Gem'*, *Pilosocereus chrysoステレ*. • A kiemelhető kemény táblák növényei ezúttal a *Hoodia flava* és a *Hoodia jutae*. • A veszélyeztetett fajok közé felvett *Copiapoa longispina* körüli besorolási bonyodalmakat és egy új alfajt, a *C. megarhiza subsp. parvulat* ismerteti H. WALTER és W. MÄCHLER. • Szép fotókkal illusztrált

Kakteen und andere Sukkulente

munkájában A. NAUMENKO a Kirgíziában őshonos szukkulens növényfajokat mutatja be. • J. LÜTHY két nolinafélét a *N. texanát* és a *Dasylyrion texanumot* mutatja be annak apropóján, hogy kedvező mikroklima esetén ezek Európában is szabadban tarthatók. • A „Bemutatjuk” rovat R. SCHMIED ÍRÁSÁT tartalmazza, amelyben a *Pelargonium trifoliolumot*, egy Dél-Afrikában őshonos, hosszú virágzású idejű szépséget ismertet.

2005/12.

Az év utolsó számának címlapján *Huernia zebrina var. magniflora* virágokban gyönyörködhet az olvasó. • W. E. ILLERT Namíbiába kalauzolja az olvasót, ahol a Fish River Canyon és a Kalahári sivatag között elterülő szukkulensekben gazdag területeket járta be. Tartalmas írását nagyszerű fotók egészítik ki. • A „Bemutatjuk” rovatban H. WITTNER tárja az olvasó elé a *Corryocactus squarrosus* történetét, alakzatát és nem éppen könnyű tartásának mikéntjét. • A bélyegek szerelmeseinek egy bolíviai sort, valamint izraeli, guineai és jemeni blokkokat mutat be H. HEINEMANN. • D. HERBEL gyűjtésre ajánlott fajai a decemberi számban: *Mammillaria napina*, *Agave atrovirens*, *Copiapoa cinerea*, *Schlumbergera microsphaerica*, *Echeveria coccinea* és *Rhipsalis pachyptera*. • „Meleg a bimbóképződéshez?” címmel találja az olvasó T. LEDERER rövid írását, amely az *Echinocereus nivosus* virágztatásával kapcsolatos tapasztalatait adja közre. • A kivethető belső oldalak növényei és leírásaik: *Facheiroa pilosa* és *Lepismium lumbricoides*. • J. BOGNER taxonómiai témájú írása egy perui új pozsgásfajhoz kapcsolódik: a *Peperomia polziit* mutatja be. • D. METZING DR. WERNER HOFFMANNT köszönti 80. születésnapja alkalmából és felvillantja munkásságának legfontosabb állomásait. • A *Schlumbergera truncata* hibridek tartásával és eredményes virágztatásával kapcsolatos tapasztalatait foglalja össze E. BACHTHALER. • R. SCHMIED a dél-afrikai eredetű *Duvalia corderoyi* természetésének mikéntjéről ír.

Dr. Buglyó Péter
Debrecen

Kakteen und andere Sukkulente

Kakteen und andere Sukkulente

Magyar kaktuszgyűjtők

Hankó András

Zusammenfassung: Der Verfasser stellt einen der bekanntesten Sammler vor, nach dessen Erzählung er die Stationen des Lebens eines Kakteensammlers skizziert.

Abstract: The author introduces one of the most famous cactus collectors in Hungary who collects cacti for a very long time. We can get to know the important 'stations' of his cactus collector's life relying upon his telling.

Azt hiszem, abban egyetérthetünk, hogy egy kaktuszgyűjtő és gyűjteménye bemutatásának indokoltságát sok minden alátámaszthatja. Az eddigi gyakorlatban az volt a jellemző, hogy egy kaktuszgyűjtő milyen nagy gyűjteményt hozott létre, vagy az, hogy milyen „szakmai” és gyűjtői elismertségre tett szert. Az is tény, hogy nem nagyon láttunk még olyan gyűjteményt, melynek valamelyik növényét ne láttuk volna szívesen saját gyűjteményünkben. Sok gyűjtő olyan szeretettel, és féltő gondoskodással neveli a gyűjteményét, hogy a növények szinte maguktól „beszélnek” a köztük és gazdájuk közötti mély kapcsolatáról. Abban meg-

egyezhetünk, hogy nem a növények egyedszáma a döntő egy gyűjtemény értékének megítélésében, hanem az is sokat nyom a latban, hogy az ott látható növények mennyire szépek, egészségesek, és így nem utolsó sorban esztétikusak. Ezek alapján sok olyan gyűjteményt láthatunk, melyek elismerést váltanak ki a gyűjtőtársakból. Ilyen gyűjtőtársunk az Orosházán élő Hankó András, aki ahogy mondják „zöld” kézzel van megáldva.

Még 1963–64-ben, mint Magyar Néphadsereg tiszthelyettese, a nógrádverőcei szolgálati helye és a Vác környéki vételezések egyike során betért a Vácrátóti Arborétumba, ahol pont

29. kép Hankó András kaktuszai társaságában

Fotó: Kiss László

az üvegház gondozójával futott össze, aki megmutatta a növényház kaktusz és egyéb pozsgás növényeit. Amire még ma is emlékszik, egy emberfej nagyságú *Echinocactus grusonii* volt, ami egyből felkeltette az érdeklődését. A látogatás végén néhány ajándékba kapott kaktusz-sarjja a birtokában váltak el. Az elhatalmasodó szenvedély rövid idő alatt egy 20-25 darabból álló kis gyűjtemény tulajdonosává tette. Közbeszólt azonban egy áthelyezés Orosházára, ami nem engedte a kaktuszok megtartását. 1966-ban leszerelt a seregből és gépjárművezetőként helyezkedett el. 1987-ben családi házat épített és vállalkozóként, mint autómentős járta az országot. A rákövetkező évben, egyik ilyen útja során virágvásárlás céljából betért a Hódmezővásárhely és Szeged között lévő Dobai Kertészetbe, ahol a fizetés alkalmával meglátott néhány tálca NDK-ból való kaktuszt, melyek még nem lettek kitéve az eladótérbe. Mivel ezek is eladók voltak, vásárolt belőlük 5-6 cseréppel. Így aztán mondanom sem kell, hogy felámadt újból a gyűjtői szenvedélye, és útjai során kimondottan kereste a lehetőségeket, hogy újabb növényeket szerezhesse be, s visszatérő kuncsaftja lett a Dobai Kertészetnek. Mivel az egzotikus növények felkeltették érdeklődését, hamarosan beszerezte Szücs Lajos: Kaktuszok, pozsgás növények című könyvét, amit mint a bibliát, úgy forgatott. Egy véletlen segítette, hogy megismerte Orosházán Dr. Erostyák Mihály főorvost, aki készséggel megmutatta saját gyűjteményét. Az ismeretségből máig tartó gyűjtői kapcsolat alakult ki, melynek köszönhetően ismeretei jelentősen bővültek. E kapcsolat révén ismerte meg Bors Feri bácsit és a még meglévő növényeit, továbbá megkapta több neves gyűjtő címét is, mint Sajti Sándor, Farkas János, Schummel Rezső, Gonda István. Schummel Rezsőtől rendszeresen rendelt magonc nagyságú növényeket, melyekről ma is szeretettel mondja, hogy olyan kicsi növények voltak, mint „macska fa...n a bolha”. A kicsi, de ellenálló növények azóta persze megnöttek, de ma is tisztelettel emlékezik első gazdájukra.

30. kép *Ferocactus rectispinus* Fotó: Kiss László

31. kép *Parodia penicillata* var. *nivosa*

Fotó: Kiss László

Schummel Rezső bácsit később személyesen is volt alkalma megismerni, egy csatolt fuvar alkalmával. Munkája során később felkereste a többi cím gazdáját is, így újabb kapcsolatokra és növényekre tett szert. Majd megismerte Kiss Lászlót és Soós Bélát, Sajti Sanyi bácsi által pedig a mezőhegyesen élő Szabó Imrét. Az orosházi kaktuszosokhoz csatlakozva rendszeresen meglátogatták az előzőekben felsorolt, és más alföldi gyűjtőtársakat. Gyűjteménye pedig szépen gyarapodott tovább, s tovább...

2–3 évig lakása teraszán nevelte növényeit, majd megépített egy épülethez csatlakozó 15~16 m² alapterületű fólia házat. Növényeit féltő gondnal gondozta, oly annyira, hogy a kapott tanácsok ellenére a fólia alól ki nem vitte volna a napsütést kívánó (jól elviselő) fajokat a szabadba. Egy kiadós nyári vihar után felhívtam, hogy megérdeklődjem okozott-e kárt a szél a fóliában. A felesége vette fel a telefont, s elmondta, hogy embere éppen ki és be szaladgál a fóliába, az ott még szakadó esőben, hogy az éltető áldásból

úgymond első kézből kapjanak kedvencei. Azt inkább nem írom le, mivel illetve még felesége élete párját. Egy szónak is száz a vége, Bandi kezdte feladni „elveit”, ahogy gyűjtötte ismereteit a többi kaktuszosnál tett tapasztalatcserék alkalmával. A nyári tartás feltételeinek javítására készített egy 7-8 m²-es fóliával fedett nyári állást, és az udvaron is egyre több szabadban elhelyezett polcot és padot készített. Még a 90-es évek elején egy szem előtt lévő, napos helyen sziklakertet alakított ki télálló kaktuszok, más pozsgások (pl. kövirózsák) tartására. Növényeit egyre inkább azok élőhelyi feltételeit megközelítő körülmények között tartotta, de ebben mindig a mértékletesség, a fokozatosság és az óvatosság volt a jellemző rá.

Napi rendszerességgel szemrevételezte növényeit és azok legkisebb elváltozására, fejlődésük megtorpanására azonnal reagált, keresve a bajokát. Igyekezett növényeit mindig jó kondícióban nevelni, és igényüket szinte kitalálni. Gyakran ellenőrizte a gyökérzetet, hogy a gyökérkártevőket

32. kép *Cleistocactus buchtienii*, *Cereus aethiops*, *Weberbauerocereus johnsonii*, *Cleistocactus sp.*, *Coryocactus melanotrichus*, *Peniocereus serpentinus*, *Haageocereus icosagonoides* stb. Fotó: Kiss László

minél hamarabb felfedezhesse, és a védekezést idejében megkezdhesse. Ha valami betegséget gyanított, azonnal tüzetesen megvizsgálta felszínüket, gyökerüket, talajt cserélt, stb. Ennek köszönhetően gyűjteményére a szép, és egészséges testű és tövisezetű, jó kondícióban levő növények jellemzőek.

Kaktuszai többségének telettését kezdetől fogva családi házának emeleti részén levő, használaton kívüli szobában oldotta meg, ahol kellő hőmérsékletet, és fényt biztosított részükre. Itt kb. 7-10 °C napi átlaghőmérsékletet tudott fenntartani. A melegigényes nemzetségek fajait a lépcsőfeljáróban elkészített polcon helyezte el. A télálló fajok egy részét a sziklakertben, az érzékenyebb fajokat pedig fűtetlen fóliában tartotta. Ezeken a körülményeken a mai nem változott.

Nagy figyelmet fordít a növények talajának elkészítésére. Kezdetben alapként 60% 2-3 éves, földdé érett komposztot, 30% rostált sódert, 10% tőzeget használt, ami eléggé kötött volt ugyan, de a növények jól fejlődtek benne. Mostanában inkább lazább talajkeveréket részesíti előnyben. Növényeit műanyag cserepekben neveli és ezért fontosnak tartja, hogy azokat időben átültesse, még mielőtt kinőnék azokat.

Az évek során egyre több kaktuszos témájú könyv birtokába jutott. Ezek mellett nagyon sok tapasztalatra tett szert a gyűjtőtársaknál tett látogatások, és az ott folytatott beszélgetések alkalmával. Ő maga mindig is sokra tartotta az emberi kapcsolatok ápolását ezen találkozások révén.

A növényvédelem céljából évente kétszer Bi58 permetszerrel védekezik a rovarkártevők ellen. Gombaölő szereket nem használ, hasznosabbnak tartja a nyomelemek pótlását, amit Kaktuszdoktor, vagy Muskátlidoktor esetenkénti alkalmazásával juttat növényeinek. Öntözésre kizárólag esővizet alkalmaz felülről történő öntözéssel, ritkán felszívattással, de mindig olyan mértékben, hogy a talaj teljesen átnedvesedjen. Ebből a célból kihasználja ez esőket is, de a tartós eső ellen már takarással, vagy fedett helyen való elhelyezéssel védekezik. Ráérzés és tapaszt-

33. kép *Echinocactus (Homalocephala) texensis*

Fotó: Kiss László

34. kép *Lophophora (williamsii var.) jourdaniana*

Fotó: Kiss László

35. kép *Ferocactus echidne*

Fotó: Kiss László

talat alapján, 2–3 heti gyakorisággal öntöz. A nyári kánikula alatt inkább nem öntöz, mert azt a növények általában nem tudják növekedésre hasznosítani.

Gyűjteménye jelenleg kb. 1200–1400, döntő többségében virágzóképes egyedek foglal magába. Sokszor megmosolyogtuk Andrást, amikor hangsúlyozta, hogy ő a kaktuszokban is a nagy darabokat szereti, mint a...

Ennek megfelelően kedvencei a *Ferocactus*, *Oreocereus*, *Echinocactus*, s aztán a *Mammillaria*, *Astrophytum*, *Neoporteria*, *Pyrrhocactus*, *Rebutia*, *Lobivia*, *Mediolobivia* stb. nemzetségek. Az új növények beszerzésénél mindig fő szempontnak tartotta a növények nagyságát, de azért meglehetett győzi, hogy a hosszú élet titka, ha a gyűjtő maga neveli fel virágzóképesé a kis magoncokat. Így aztán akad azért (jó-) egy néhány 3–5 éves növény a kollekciónak. Gyűjteménye vegyes gyűjtemény, sok ritka fajjal és nemzetséggel. Bővítése során azt a gyakorlatot követte, hogy egy fajtól általában

2–3 növényt törekedett beszerezni, majd amikor azok elérték a virágzóképes kort, 1–2 db-ot hagyott csak meg belőlük, s a felesleget elcserélte. Számára is nagy kihívást jelent a „Merre tovább?” kérdése, amikor szembesül a növő és bővülő gyűjtemény elhelyezése és teleltetése adta problémákkal.

Tevékenyen részt vesz az Orosházi Dísnövényklub munkájában, rendezvényein, és szép növényeivel rendszeresen emelte kaktusz- és egyéb pozsgáskiállításunk színvonalát.

70 évesen is tervegeti a jövőt, s ennek megfelelően céljai között szerepel néhány áhított fajnak a beszerzése, egy új fólia megépítése, kertjének folyamatos fejlesztése. Gyűjtőtársaim és a magam nevében kívánok céljai megvalósításához sok sikert, kitartást, „fiatalos” lendületet, szeretett családja és gyűjtőtársai körében. Kedvelt növényei nyújtsanak számára még több örömet, és gyűjtői sikert.

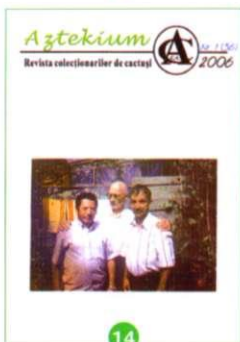
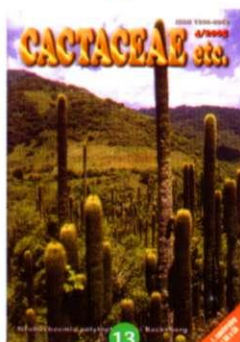
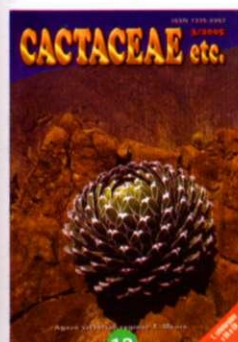
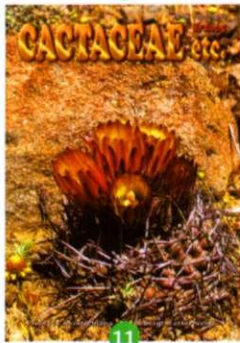
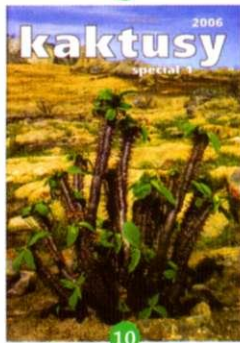
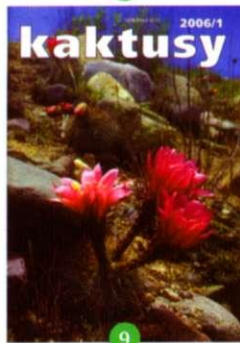
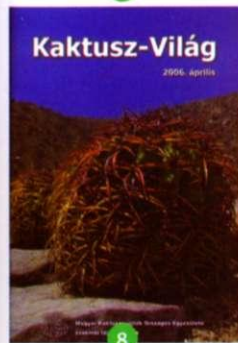
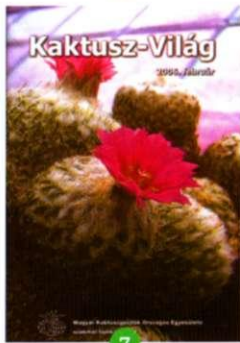
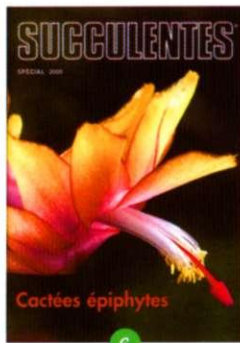
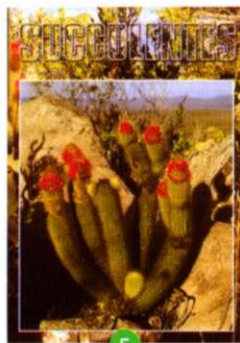
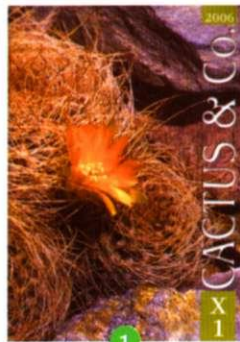
Kiss László
Orosháza

36. kép *Parodia comarapana* Fotó: Kiss László

37. kép *Opuntia basilaris* Fotó: Kiss László

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

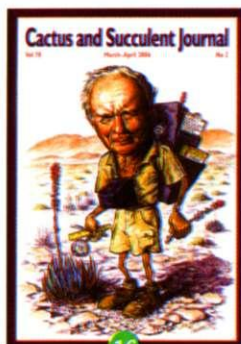
11

12

13

14

15

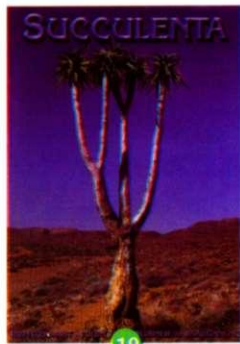
16

17

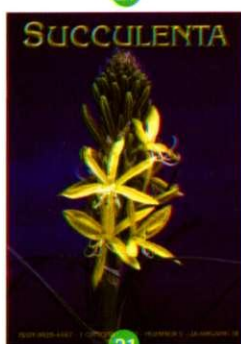
18

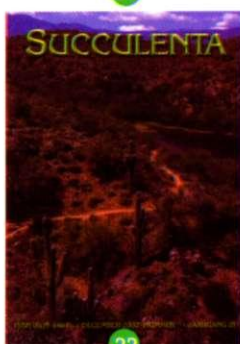
19

20

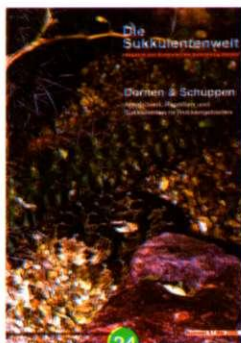
21

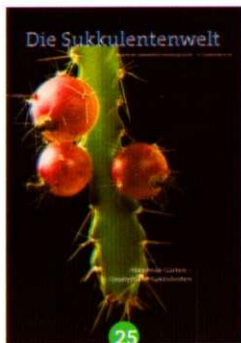
22

23

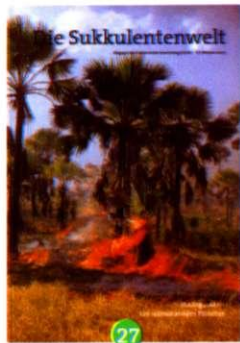
24

25

26

27

CACTUS & CO (OLASZ) X. évfolyam 2006/1.

ISSN 1129-4299 Címlapfotó: Sulcorebutia arena-
cea var. menesicii. Fotó: Cover (Johan de Vries)

GYMNOCALYCIUM 2005/4. (OSZTRÁK)

ISSN 1017-9178

MESEMB STUDY GROUP Bulletin 2005/4.

ISSN 0955-8276 (ANGOL)

MESEMB STUDY GROUP Bulletin 2006/1.

ISSN 0955-8276 (ANGOL)

Suculentés 2006/1 No. 3. (SPANYOL) Címlapfo-
tó: Pachycereus griglei. Fotó: Augusztin Candon

SUCCULENTES 2006/2. (MONACO)

ISSN 0258-5359 Címlapfotó: Micranthocereus
streckeri. Fotó: G. Delanoy

SUCCULENTES 2006 SPÉCIAL (MONACO)

ISSN 0258-5359

Címlapfotó: Schlumbergera „Gold Charm”

Fotó: Anton Hofer

Kaktusz-Világ 2006. (február)

ISSN 0209-9152 Címlapfotó: Pelecyphora strobi-
liformis. Fotó: Dr. Fehér Máté

Az MKOE szakmai tájékoztatója

Kaktusz-világ 2006. (április)

ISSN 0209-9152 Címlapfotó: Melocactus peruvianus

'aurivillus' Fotó: Bodorkós Zsolt

Az MKOE szakmai tájékoztatója

Kaktusy 2006/1. (CSEH) ISSN 0862-4372

Címlapfotó: Echinopsis mammilosa

Fotó: Josef Odehnal

Kaktusy 2006/1. special (CSEH) ISSN 0862-4372

Címlapfotó: Euphorbia horombensis

Fotó: Ihosy

CACTACEAE ect. 2005/2. (SZLOVÁK)

ISSN 1335-8952 Címlapfotó: Eriosyce heinrichia-

na Fotó: R. Stanik

CACTACEAE ect. 2005/2. (SZLOVÁK)

ISSN 1335-8952 Címlapfotó: Agave victoriae-

reginae

CACTACEAE ect. 2005/4. (SZLOVÁK)

ISSN 1335-8952 Címlapfotó: Neobuxbaumia poly-

lopha. Fotó: Roman Stanik

Aztekium 2006/No. 1. (35.) (ROMÁN) ISSN

1454-5349 Címlapfotó: Savu Mircea, Dr.Iosif Va-

sile Lungu, Lőrincz István. Fotó: Nevezi Ioan

Cactus and Succulent Journal 2006/1. (AME-

RIKAI) ISSN 0007-9367

Címlapfotó: Cylindropuntia bigelovii

Fotó: Douglas Basco

Cactus and Succulent Journal 2006/2. (AMERI-

KAI) ISSN 0007-9367

Címlap: John Lavranos. Grafika: Gerhard Marx

Die Sukkulentenwelt 2000/5. (Május) (SVÁJCI)

Címlapfotó: Hüllők a növények között.

Die Sukkulentenwelt 2001/6 (Szept.) (SVÁJCI)

Címlapfotó: Pfeiffera ianthothele

Die Sukkulentenwelt 2002/7 (Okt.) (SVÁJCI)

Címlapfotó: Euphorbia duranii

Die Sukkulentenwelt 2002/8 (Okt.) (SVÁJCI)

Címlapfotó: Madagaskar

Succulenta 2002. február 1. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Címlapfotó: Matucana madisoniorum

Fotó: Albert Pilot

Succulenta 2002. április 2. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Succulenta 2002. június 3. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Címlapfotó: Aloe pillansii

Fotó: Jan Vadorpe

Succulenta 2002. augusztus 4. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Címlapfotó: Pachycereus pringlei

Fotó: Henk Viscaal

Succulenta 2002. október 5. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Címlapfotó: Asphodeline lutea

Fotó: Peter Knippels

Succulenta 2002. december 6. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Címlapfotó: Látkép Saugaró kaktuszokkal

A Saugaró-tónál

Fotó: André van Zuillen

Succulenta 2003. február 1. sz.

ISSN 0039-4467 (HOLLAND)

Címlapfotó: Yucca queretaroensis,

Fotó: F. Hochstätter

Folyóiratunkban ismertetett **Kakteen und andere Sukkulenten 2005 10-12.** német folyóiratok.

Folyóiratunkban ismertetett **Cactus World 2006/1.** brit folyóirat száma.

ATLAS I. Bratislava 1997 ISBN 80 967601-1-4 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS II. Bratislava 1998 ISBN 80 967601-2-2 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS III. Bratislava 1999 ISBN 80 967601-3-0 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS IV. Bratislava 2000 ISBN 80 967601-5-7 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS V. Bratislava 2001 ISBN 80 967601-6-5 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS VI. Bratislava 2004 ISBN 80 967601-0-6 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS VII. Bratislava 2005 ISBN 80 967601-7-3 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS VIII. Bratislava 1999 ISBN 80 967601-8-1 (SZLOVÁK) 40 pozsgás növény ismertetése

ATLAS KAKTUSŰ XX. 2005 (CSEH)

40 kaktusz ismertetése

A 100 éves jubileumát ünneplő Berlin-Dahleми Botanikus Kert

Zusammenfassung: Der Autor macht die Geschichte des Ausbaues der botanischen Gartens bekannt und stellt den Ausbau des botanischen Gartens in Berlin-Dahlem kurz vor. Dann können wir eine ausführliche Bekanntgabe über den botanischen Garten lesen.

Abstract: The author reports the history of the fundation of botanical gardens and shortly reports that of the one in Berlin-Dahlem. He gives a detailed description of this botanical garden.

A botanikus kertek kialakulása

A haszonnövény kertészet mellett az emberek gyorsan felismerték a növények gyógyító hatását – és mint a mai napig is – ott gyűjtötték be ezeket, ahol a természet felnevelte őket. Emellett már a korai középkorban fellelhető egy új kertfajta, a gyógynövénykert, mely mindenek előtt kolostorok szerzetesei alakították ki és gondozták. Mindez egy sajátos fejlődési vonalhoz vezetett, ami az első botanikus kerteket Itáliában létrehozta a 16. században (Pisa 1543, Padna 1545, Bologna 1567).

Ezek egyetemi kertek voltak, melyek arra voltak hivatottak, hogy az orvoslást tanuló diákoknak a gyógyító erővel bíró növényeket bemutassák.

A botanika – az ógörög „botanikos” (gyógy) növény – szót szó szerint véve növénytudományt, növényismeretet jelent.

Abból indult, hogy a kertekben a legkülönbözőbb növények is megjelentek, mely a növények új rendszerezését tette lehetővé. Svédországban máig megtartotta Carl von Linné kertje az Uppsala

38. kép A botanikus kert bejárata

Fotó: Gedeon Tamás

39. kép Az üvegház és az előtte lévő park a kert képeslapján

Fotó: A kert archívumából

lai Egyetem azt a szisztémát képviselte, ami által az alapításkor már más botanikus kert volt, amelynek hasznónövény és orvosi növény részlege is volt.

A 19. századi Európán kívüli flóra és vegetációk felfedezése már jelentős kísérletekre, valamint komoly összehasonlításokra adott lehetőséget a kontinensek között a növények, a klíma stb. tekintetében.

Berlin, ahonnan Alexander von Humboldt indult, és itt ez a kert, ahol Carl Ludwig Willdenow arra hivatott, hogy Adolf Engler inspirációja és vezetése alatt növényföldrajzi részleget fejlesszen. Így évszázadok alatt hatalmas növénygyűjtemény gyűlt össze, és a legkülönbözőbb szempontok alapján kerültek elrendezésre. Meghatározó jellemvonása a botanikus kerteknek, hogy a növényeket tudományos neveikkel, származási helyükkel stb. ellátják, „etiketkezik” őket. Ezáltal a tudós és tanuló is – miután a széles közönség előtt is kinyitották kapuikat – minden érdeklődő adatokat is talál a növényekről.

A látogatók ezt joggal várják el, sőt további információkat kívánnak, így a botanikus kertek

folyamatosan gondolkodnak, új célokat tűznek ki az információs rendszereiket illetően. Azonban nem könnyű ezeket a kerteket a hosszú tradíciók után nagyobb változtatásoknak kitenni.

Ezek közül első helyen a gyűjtemény megtartása és minőségük javítása áll. Gyakran a régen meglévő növényekről már nem tudjuk származási helyét, pedig tudományos szempontból ez meghatározó szempont. Ezeket a növényeket – ha lehetséges – eredeti élőhelyről származó növényekkel helyettesítik. A mai botanikus kerteket három csoportba sorolhatjuk: egyetemi és kutatóintézeti kertek, melyek a tanítás, tanulás, kutatás mellett kötelezték el magukat. A másik csoport a széles közönségnek igyekszik botanikai ismereteket nyújtani az esztétikai élményen keresztül. Ezen kívül a vegyes célú kertek – mint a berlini is – ahol a tanítás-tanulás mellett a kísérletezések is helyet kapnak, másrésztől az esztétikai kertészetet is megtaláljuk. A botanikus kertek – bármilyen rendeltetésű is legyen – minden esetben elkötelezett botanikusok és kertészek csapatát feltételezik.

40. kép A szerző a kaktuszházban

Fotó: Gedeon Tamás

41. kép A kert jubileumi érmei

Fotó: Morvay István

Berlin-dahlemer Botanikus Kert

A berlini botanikus kert korábban (17. század) konyhai és gyógynövénykert volt, a kastélyhoz tartozóan. 1679-ben gazdasági mintakert lett, amely idővel botanikus kertté fejlődött sajátos értelemben. Jelentős igazgatók, akik a kertet magas tudományos szintérré alakították ebben az időben például a nagy Johann Gottlieb Gleditsch, Napóleon idején Carl Ludwig Willdenow.

A kert elülső oldalán a Botanikai Múzeum hatalmas épületei fogadják a látogatót. A főkapu, és az előtte kialakított kertegyüttes már árulkodott egyfajta eleganciáról. A főkapun belépve megvettem a jegyet ami öt Euróba került, – ottani viszonylatban olcsó. Pár perc térkép tanulmányozás után elindultam az igen széles és hosszú sétányon aminek a végén látszott két üvegház torony szerű csúcsa. A járda mellett egy tavacska helyezkedik el, és 5 db 24 m²-es téglafalú medence. Ezek a közép-európai klimatikus viszonyok között szabadban is tartható vízi növények bemutatását szolgálják.

Beljebb sétálva a következő kép fogadott: a hosszú, széles sétány a domboldal peremén húzódik, balra vár alakú üvegház együttes, jobbra a domboldalon pázsit, kertek, kis tó, szobrok állnak, lent a völgyben európai, afrikai, ázsiai, amerikai parkok vannak kialakítva az ott honos növényekkel. A parkok háta mögött nagy arborétum található.

Haladva az üvegház felé alagút vezet jobb és bal oldalán félkör alakú falba süllyesztett akváriumok édesvizekben, illetve a tengerekben élő növényekkel. A fotocellás ajtón áthaladva megpillantottam a hatalmas trópusi növényeket. A levegőben az üvegház, a növények, és a tiszta víz „illata” keveredett – fantasztikus érzés egy növénykedvelő számára. Közepén kis vízesés teknősbékákkal, amelyek arra várnak, hogy ki szánja meg őket egy rövid „simogatás” erejéig. Mellettem a kúpos májmoha (*Conocephalum conicum*) apró zöld pontocskákból álló csoportja, amely a nedves kövön telepeket alkot, mint ha teljesen zöld lenne a 80 cm átmérőjű kő. A kert szélén jávai fejesakác (*Parkia javanica* – mimózaféle trópusi fa) 8–10 m magas példánya, a természetett trópusi banán (*Musa x paradisiaca*) ritkás, hatalmas levele-

42. kép Pálmaházi részlet Fotó: Gedeon Tamás

ivel, a bambuszhoz hasonlító, de a pálmák családjába tartozó, a Mascarenhas-szigetekről származó *Hyophorbe verschaffeltii*, a hasznos csavarpálma (*Pandanus utilis*) labdaszerű termése is kiemelendő, ami Madagaskárról származik. Középen a fidszi pálma (*Pritchardia pacifica*), és a bársonyos banán (*Musa velutina*) piros bogyós termése hívja fel magára a figyelmet. Jobb oldalt, elkülönített részen (a klíma miatt) üvegfal mögött a *Lithopsok* sokasága tűnik fel, mellette *Aloë hereroensis* szép példánya.

Ami itt a legmeghökkenőbb látvány volt a *Dendrocalamus giganteus*, aminek neve magyarul óriásbambuszt jelent. A babuszra volt erősítve egy mérőszalag, amin bemutatták milyen gyorsan nő: 2004. 8. hó 25-ére 0,40 m, 30-ára 0,90 m, 9. hó 4-ére 1,50 m, 9-ére 2 m, 11-én majdnem 3 méterre nőtt. A sort kínai rózsamályva (*Hibiscus rosa-sinensis*) pompás virágzása zárta. A második üvegházban két említésre méltó fát láttam. A 10 m magas uppszafát (*Antiaris toxicaria*) madárodúkkal, és az Afrikából származó tamarinduszfát (*Tamarindus indica*) ami engem az akácfára emlékeztet.

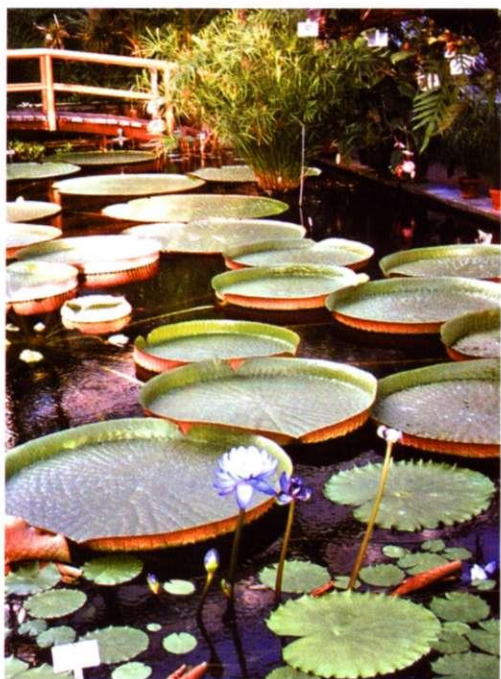
43. kép *Echeveria laui* Fotó: Gedeon Tamás

A 3. házban oxigéndúsabb, szárazabb levegő van. Figyelemre méltó, hogy a modern technikával milyen pontosan tudják a klímát szabályozni. A bejárattal szemben 4 m hosszú fatörzset epifiton orchideák hálózhatnak be: *Phalaenopsis lueddemanniana* és *Cirrhopetalum medusae*. A másik kiemelkedő helyen a zöld, fehér, lila „foltos” *Billbergia*-hibrid „*Fantastic*” nevű fajtája, mellette az ősz színárnyalatait képviselő *Aechmea weilbachii*. Továbbhaladva „*Tillandsia-paradicsom*” várja a látogatókat négy üvegekabinban, fákön lógva, és a mennyezetről is rengeteg ereszkedik a mélybe. A kert végében gyönyörű *Euphorbia cotinifolia* zöld, piros, sárga szín pompával és a virágja közepén áttetsző nektárral, *Billbergia pyramidalis* Braziliából, *Guzmania lingulata* piros virágaival Kolumbiából, és az ugyancsak Braziliából a fatörzsből kinövő *Canistrum lindenii* (bromélia-félék).

Tovább barangolva büféhez érkezünk ahonnan jó illatok áradtak aminek én sem tudtam ellenállni. Az asztalok szintén a domb szélén vannak elhelyezve a nagyszerű kilátás miatt. Falatozhattam, gyönyörködtem miközben egy veréb

44. kép Katuszok és egyéb pozsgások a z üveg-házban
Fotó: Gedeon Tamás

45. kép Tavirózsák
Fotó: Gedeon Tamás

szállt mellém, párszor körbeugrált, és csak nézte ahogy eszem. Egyszer csak felugrott a cipőmre és a fűzőt kezdte húzogatni, aztán felugrott az ölembe. A mellettem ülő hölgy a látottak alapján csak ennyit mondott: amíg nem ad neki valamit nem fogja békén hagyni. Így hát kapott egy falatkát, és barátok lettünk.

Következett a szukkulensház. Azt hittem, hogy az eddig bennem felhalmozott gyönyört nem lehet továbbfokozni. Tévedtem. A kialakítás a pozsgások szükségleteinek és az esztétikának tökéletes ötvözete. Rögtön jobb oldalt *Euphorbia cooperi* hatalmas példánya. Lábánál *Aloë grandidentata*, *A. vera*, *A. vanlbalenii*. A másik kis csoportban *Crassula muscasa*, *C. lanceolata*, *Senecio serpens*. Közvetlenül az üveg mellett a *Pachypodium lamerei* kb. 5 m magas példányai alkotnak kis „erdőt”. Szép csoportja volt még a sárga virágú *Orthopterum coeganum*oknak, *Gasteria excelsáknak*, és haragos zöld levelekkel az *Aloë bulbilliferáknak*, *A. somaliensisnek*.

A háttérben már láttam kihagyhatatlan *Echinocactus grusoniikat*, és *Pilosocereus leucocephalus*. Az oszlopkaktuszok mellett egy völgy helyezkedik el, és benne kisebb termetű kaktuszok. Ezen növények tanulmányozására ültem le egy kicsit. A völgyben *Mammillaria bombycina*, *M. compressa*, *M. parkinsonii*. A hátam mögött *Pachycereus pringlei* oszlopkaktusz. A kezem mellett *Mammillaria elongata*, ami „kúszik” a nap által felmelegített kövön, és az *Agave mitis*. Az egyik legszebb oszlopkaktusz, a *Trichocereus terscheckii*. Az *Espostoák* közül kimagaslóan szépek *E. lanata*, *E. guentheri*.

A kisebb termetű kaktuszok a felső részen kerültek bemutatásra, nem túlzok, ha azt mondom, több száz faj. Ez az egyetlen emelet, ahol korlát helyett keskeny párkány van kialakítva amelyben szintén kaktuszok vannak. A bolíviai *Cleistocactus hyalacanthus* és perui *Browningia hertlingiana* is lebilincselő látvány volt. Az egyik üvegházban *Echeveria laui*, melyből ilyen szép példányt még nem láttam. Az utolsó üvegház felé vezető utat tea hangamirtusz (*Melaleuca nesophila*) díszítette Ausztráliából – olyan mint „aranyeső rózsaszín virággal” és a diófához hasonló juharlevelű ausztrál palackfa (*Brachychiton acerifolius*).

Megérkezünk a Victoria-házba ahol nagyobb tavacskában papírsás (*Cyperus papyrus*) nőtt és óriás tavirozsák (*Victoria*) úszkálnak, közepén híddal. Szerencsés voltam, mert virágozni is láthattam őket. Igyekeztem képeket készíteni mert egyrészt ez a ház a botanikus kert különlegessége, másrészt olyan párás „nehéz” itt a levegő, hogy 12 percet tudtam bent tölteni.

Az óriásleveles tavirozsza

A berlini kert nevezetessége az óriás tavirozsza (*Victoria*), amelyet Viktória királynőről neveztek el. Ennek ellenére, hogy ezek a növények természetes élőhelyeiken többévesek, itt a kertben évente magról nevelik őket újra. Ha csírázott magok elérhetőek, akkor az Amazonas óriás tavirozsza (*Victoria amazonica*) az Amazonasból és az Orinocóból, és a paraguayi óriás tavirozsza (*Victoria cruziana*) a Paranáy folyóból is megtalálható. A mag fejlődése a kifejlett növényig kb. 5 hónapig tart. A kerek úszólevelek szélei szinte szabályos 90 fokban felhajlanak, alulról bordázott és tüskés. Elérik a 2 m-es

átmérőt. A nagy, először fehér, a második éjszaka után rózsaszínes virágok rendszeresen egész őszig megjelennek. A csírázó magok az itteni kézi porzás ellenére sajnos nem rendszeresen fejlődnek, így legtöbbször magcserével szerzik be. Közeli rokona a Victoria félféleknek a pirostól a kékig virágzó tüskés tündérrózsa (*Euryale ferox*), melynek úszóleveleinek nincs felhajló szélük. Ezen kívül itt egy egész sor tavirozsza (*Nymphaea*) találta meg a helyét. A Victoria medencén átívelő híd mindkét oldalán lótuszvirágok (*Nelumbo*) élnek.

A kijáráshoz közeledve pálma érdekességet láttam Washingtonia filifera kb. 12–13 m magas alsó kilenc levélgyűrűje elszáradva, teteje pedig éke az üvegháznak.

Bizom benne, hogy ezen bemutatással sikerült érzékeltetni – átérezni a növénykedvelők, kaktuszgyűjtők számára mindazt a gyönyört és felemelő érzést, amit egy ilyen nagy múltú botanikus kert megtekintése adhat.

Gedeon Tamás
Jakabszállás

Botanischer Garten und Botanisches Museum Berlin - Dahlem

Növényritkaságok

Madagaszkár tövises növénye: *Didierea madagascariensis*

Zusammenfassung: Der Autor stellt das Merkmal einer von ihren Lieblingspflanzen vor. Wir können die Schwierigkeiten ihres Kaufs und ihrer Fortpflanzung kennen lernen.

Abstract: The exterior feature of one of his favourite plants is described in details by the author. We are informed about the difficulties of its purchase and propagation.

Ez a növényfaj leggyakrabban kevés elágazással, egyenes szárral nő, törzsét sűrűn sötétszürke tövisek és a növekedési időszakban élénk, hamvas kékeszöld, keskeny szálás levelek borítják.

2–4 cm vastag szárakkal rendelkezik, melyen spirálisan elhelyezkedve 2–5 cm hosszú kidudorodások (kinövések) találhatóak, ezek középen 2–3 mm szélesek, alul és felül pedig kiszélesednek. A csúcán feltűnő rostos tövis és levél található mely később külön ággá vagy virágzattá válhat. A kérge (a szár bőrszövege) fénylő zöldesszürke színű, melyen hullámos halványbarna barázdák futnak végig függőlegesen a kinövések között.

Természetes környezetben a kifejlett példányok fára emlékeztető alakot ölthetnek, ahol a törzs átmérője alul elérheti az 50 cm-t, a növény kimagasló vagy boltívet formáló ágai pedig a 4–6 esetenként 10 méteres magasságot. RAUH 1970-es leírása alapján a virágtakarót négyesével tövisek és levelek alkotják felváltva, bár eltérések lehetnek. A legelső tövis a négy közül a leghosszabb, mely elérheti a 10 cm-t, Ezek között is parányi, legtöbbször 5 mm-nél kisebb tövisek találhatóak négyesével elhelyezkedve. A középpontból nőnek ki a 7–10 (15) cm hosszú, 3–5 mm széles levelek, általában ezek is négyesével. A levelek élettartama rövid.

47. kép *Didierea madagascariensis* a szerző gyűjteményéből

Fotó: Epresi László

A világossárgától a zöldes vörösig előforduló virágok ernyős alakú fürtökben bújnak a tövisek közül. A bibeszál 3 mm hosszú, a termés 3–5 mm-es nagyságot éri el. A kromoszómák száma $2n=48$

A *Didierea madagascariensis* mészmentes, vörös, homokos talajon fordul elő Madagaskár kb. harminc kilométeres délnyugati tengerparti sávjában Morondava és Tulear között. Ez volt családjának az első tagja, mely magára vonta figyelmet, és amelyet egyszerűen mutott be és illusztrált GRADIDIER 1894-95-ben a „Histoire physique naturelle et politique de Madagascar” című könyvben. Méltán nevezik „óvilág kaktuszának”, a szakszerűen nevelt példányok biztos, hogy a kiállításokon magukra vonják az érdeklődők tekintetét. Mivel a kereslet mindig meghaladja a kínálatot, így az *Alluaudia procerára* oltott példányokat minden évben sokan keresik. Erre az esély, és ha mégis sikerül ilyet venni, gyakran nagyon kicsi és sokszor az oltvány egy év alatt nem fejlődik semmit. Egyáltalán nem valószínű, hogy valaha is olyan szép lesz, mint a másik madagaskári faj ugyanabból a térségből a *Pachypodium lamerei*. Ugyanakkor a növény gondozása elég egyszerű, így sokan próbálkoznak, megőriznék ezt a csodálatos növényt. A rengeteg kísérlet ellenére legtöbbszörnek soha nem sikerült gyökereztetni. GLASS és FOSTER szerint a hajtás gyökerezteszhető, a kaliforniai napfény megindítja a növekedést. Magokat nagyon ritkán lehet kapni, import növények pedig ritkán maradnak meg hosszú ideig, mert a hosszú rugalmatlan gyökér könnyen megsérül.

Régi vágyam vált valóra, amikor sikerült nekem is hozzájutni e kedves növényhez, és örömöm csak fokozódott, mer a televízió egyik műsorban Madagaskár élővilágával foglalkozott. A filmben bemutatták Madagaskár délnyugati partközeli részét, ahol e ritka növények élnek. Gondolatban ott jártam én is velük, csodálva a növényi ritkaságokat. E növényen kívül szerencsére van még egy pár másik Madagaskárról származó tövises szárú kedvencem is.

Irodalom:

ROWLEY, G. D, 1992: Didiereaceae: „Cacti of the Old World”. BCSS, Richmond.

Epresi László, Komárom

48. kép *Didierea madagascariensis*

Fotó: Tóth Norber

49. kép A *Didierea madagascariensis* hajtás-csúcsa

Fotó: Papp László

Egyesület iskolaprogramja

Bemutkozik a Karácsony Sándor Általános Iskola Kaktuszköre

Zusammenfassung: Der Kakteenkreis von der Grundschule Karácsony Sándor stellt sich vor.

Abstract: Introducing the cactus collectors' club of Karácsony Sándor Általános Iskola in Debrecen The cactus collectors' club of Karácsony Sándor Általános Iskola in Debrecen supported by Hungarian Succulent Collectors' Society is introduced in this article.

A 2004/2005-ös tanév az iskola számára változásokat hozott. A DMJV Polgármesteri Hivatal Oktatási Osztály és az egyesület között létrejött megállapodás alapján az intézményben is indult kaktuszgyűjtő szakkör.

Indításként megépült egy sziklakert, Molnár Imre és Szászi Róbert növényfelajánlásának köszönhetően.

A szakkör anyagát gazdagítja egy hagyatékrészlet, amit szintén Molnár Imre bocsátott rendelkezésre.

Ezek a növények Kunos Sándor gyűjteményéből kerültek megvásárlásra, majd az iskola neve alatt kiállításokon is szerepeltek.

A gyerekek részéről élénk az érdeklődés, a sziklakert építésénél és a 2005 tavaszi bővítésnél is szorgoskodtak. A foglalkozásokat Tarnóciné Csalolcki Tímea tanárnő vezeti, meglátogatta a gyerekekkel a Református Kollégiumban rendezett kiállítást, illetve megnézték Nagy Ferenc gyűjtőtársunk növényeit. Tőle hasznos tanácsokat is kaptak a kaktuszok nevelésével kapcsolatban.

50. kép A Karácsony Sándor Általános Iskola sziklakertje

Fotó: Szászi Róbert

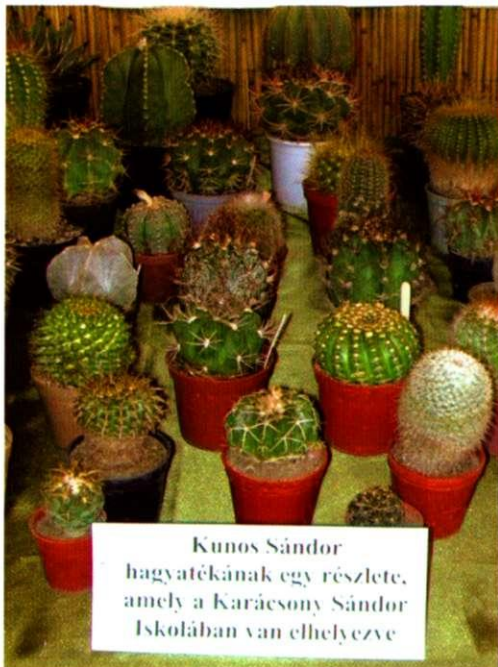

Foglalkozásokat kétheti rendszerességgel tartunk, egyes növények alaposabb tanulmányozása mellett főleg a élőhelyek földrajzával és az ott előforduló növénytársulások megismerésével töltik a gyerekek az időt.

2005 áprilisában az iskolaprogram keretében szervezett kiállításokat itt kezdte az egyesület. Nagy volt az érdeklődés a diákok és a pedagógusok részéről is. A szakkör tagjai „komoly beszélgetésekbe” elegyedtek a kiállító gyűjtőkkel, néha levegővételezt sem hagyva a kérdezettnek. Júniusban az iskola környezetvédelmi napján az egyesület meghívást kapott egy újabb kiállítás szervezésére, amit az előzőhöz hasonló színvonalon sikerült létrehozni.

A távlati tervekben szerepel, hogy azok a gyerekek, akik komolyabban szeretnék foglalkozni kaktuszgyűjtéssel, bekapcsolódnának a Halápi Kaktuszbarátok Körének foglalkozásaiba, részt vehetnének az egyesület kiállításain, akár mint kiállítók is. Reményeket fűzünk az iskolaprogram ezen új résztvevőjéhez is a fiatal gyűjtőgeneráció kineveléséhez.

Szászi Róbert, Debrecen

51. kép Kunos Sándor hagyatékából származó kiállított kaktuszok

Fotó: Szászi Róbert

52. kép Az iskola kiállított növényei

Fotó: Szászi Róbert

Selyemkórófélékről

(Asclepiadaceae) 18. rész.

Zusammenfassung: Der Verfasser charakterisiert die Familie kurz, legt ihre Systematik, die Grundlagen ihrer Kultivierung dar und setzt mit den Artenbeschreibungen fort und berichtet über die Pflegeerfahrungen.

Abstract: The author characterizes this plant family, reports its taxonomic division and the basis of their cultivation. He continues describing these species. He tells about his experience relating the breeding of these plants.

Huernia concinna N. E. Brown

(FTA 4(1): 497, (1903). Típuslelőhelye: Somalia (Lort-Phillips s.n. [K]). Elterjedési területe: Szomália. Szinonimája: *Huernia macrocarpa* subsp. *concinna* (N. E. BROWN) M. G. GILBERT (1975).

Hajtása 2,5–5 cm hosszú, 1 cm átmérőjű, 5 élű. Az élek sűrűn fogazottak, a fogak hegyesek. Virágja harang alakú, több mint 2 cm átmérőjű. Kívül halvány sárgásfehér, sima. Belül sárgás, finoman pirosan pontozott, sárgás papillaszőrökkel*. A pártacimpa háromszög alakú. A birtokomban lévő növény virágának (pártájának) szélén finom vörösesbarna vonal figyelhető meg.

53. kép *Huernia concinna*

Fotó: Budai Ferenc

Könnyen tartható, nem problémás növény; elég jól virágzik a nyár elejétől kora őszig.

Orbea dummeri (N. E. BROWN) BRUYNs

(Aloë 37(4): 74, 2001). Típuslelőhelye: Uganda (Dummer s. n. [K]). Elterjedési terület: Dél-Uganda, Dél-Kenya, Észak-Tanzania, Kongói Demokratikus Köztársaság keleti része..

Szinonimái: *Stapelia dummeri* N. E. BROWN (1917), a *Caralluma dummeri* (N. E. BROWN) A. C. WHITE & B. SLOANE (1940), a *Pachycymbium dummeri* (N. E. BROWN) M. G. GILBERT (1990) = *Angolluma dummeri* (N. E. BROWN) PLOWES (1994). Ide tartozik még: *Caralluma circes* M. G. GILBERT (1978) a *Pachycymbium circes*, (M. G. GILBERT) M. G. GILBERT (1990) az *Angolluma circes* (M. G. GILBERT) PLOWES (1994) az *Orbea dummeri* subsp. *circes* (M. C. GILBERT) BRUYNs (2001); *Caralluma dummeri* fa. *colorata* LODE (1992). Hajtása elfekvő vagy felálló, 6–9 cm hosszú, kb. 15 mm átmérőjű. Nem egyértelműen 4 élű. Élei erősen lekerekítettek. Hajtásfogak 15 mm hosszúak. Növénytest szürkészöld színű, pirosas csíkozású. Virága akár 4–6 is lehet, majdnem 4 cm átmérőjű, olivzöld, kehely formájú, a pártacimpa* hosszan elcsúcsosodó, kívül sima, belül szőrös.

Nekem a *Caralluma circes* néven leírt növényem van. Tapasztalatom szerint igencsak melegigényes, télen még 15 °C-on tartva is nagy a pusztulási százalék – tehát ajánlom télen a 20 °C körüli tartást, világos helyen. A nyári nevelése nem tér el a többi selyemkóró-féléétől. Könnyen virágzik.

Duvalia parviflora N. E. Brown

(FC 4(1): 1034, 1908). Típuslelőhelye: Dél-Afrikai Köztársaság, Cape prov. (Pillans 621 [K]). El-

terjedési területe: Dél-Afrikai Köztársaság (Western Cape, Eastern Cape: Little Karoo).

Hajtása kb. 25 mm hosszú, 12 mm átmérőjű, nagyon tompán 5–6 élű, világoszöld, piros foltos, vagy enyhén szürkészöld. Az élek fogazottak.

Virága akár 4–5 is lehet együtt. A virág 10–14 mm átmérőjű, krémszínű, a pártacimpa 4–5 mm hosszú, oldalai mentén visszahajlók. Felső részén sápadt vörös, alul néhány világos papillaszőröcskével*.

Könnyen tartható növény, 10–12 °C-on jól átteleltethető. Virágzása átlagos, nyár első felétől kezdődik.

Huernia rubra PLOWES

(Asklepios No. 64.: 20–21. pl. 1–3, 1993. Típuslelőhely: Jemen (PLOWES&BARAD 7797; [K. SR-GH]) Elterjedésit területe: Észak-Jemen. Felálló szártagjai tömör csoportot képeznek, 5–7 cm-esek, ötszögletűek. Szemölcssei 7 mm-esek, hegyes végűek, a szártól vízszintesen elállók.

Virágzata három virágból áll, a virágok vízszintesen, vagy kissé lefelé állnak. Murvalevelei 8 mm-esek, nagyon keskenyek, a virágkocsány 5 mm-es, keskeny csészelevelei 14 mm-esek. Pártái kívül halvány zöldesfehérek, belül mély gesztenyeszínűek vagy rubinvörösek, csupaszok, méretük 3 cm. A pártacső 3 mm, a gyűrű sekély. A pártacimpák esetenként halványabbak, a széleken erősen hátragöngyöltek, a cimpák és a gyűrű enyhén szemölcsösek. A szemölcsök párna alakúak. A korona csontszínű, 3x5,5 mm-es. A koronalebenyek nagyon rövidek és szélesek, szinte egy kör alakú lemezzé olvadnak össze. A bibeágak hegyesek, alapjuknál vastagok. A virágpor rozsdabarna.

Felhasznált irodalom:

JACOBSEN, H. 1970: Das Sukkulenten lexikon. VEB Gustav Fischer Verlag, Jena.

ALBERS, F. – MEVE, U. 2002: Illustrated Handbook of Succulent Plants: Asclepiadaceae, Springer Verlag.

Asclep CD I. 1-2, Asclep CD II. 1-2.

Folytatjuk!

Budai Ferenc, Mikse

54. kép *Orbea dummeri*

Fotó: Budai Ferenc

55. kép *Duvalia parviflora*

Fotó: Budai Ferenc

56. kép *Huernia rubra*

Fotó: Budai Ferenc

Tillandsia X.

Tillandsia fuchsii W. TILL 1990

Zusammenfassung: Der Autor schreibt diesmal über die Verbreitung der Tillandsien, legt die Grundlagen ihrer Kultivierung dar, und berichtet auch über seine Pflanzeerfahrungen. Außerdem werden auch die beliebtesten Arten der Gattung erwähnt.

Abstract: The author writes about the spread of this plant and its cultivation detailing his experiences. Some of the preferred species are also mentioned.

Egy mindenki által csodált kedvencemet, a *T. fuchsii*-t mutatom be. Ez a növény a kereskedelemben is szinte minden alkalommal mint import növény olcsón kapható. A növények akklimatizálódása után 1-2 évvel szép gömbformát alkotnak és szívesen virágznak. Nem drágák, ezért lehetőleg 2-3 darabot vásároljunk. Így szebben mutatnak és jobban is érzik magukat társaságban.

A növény leírása

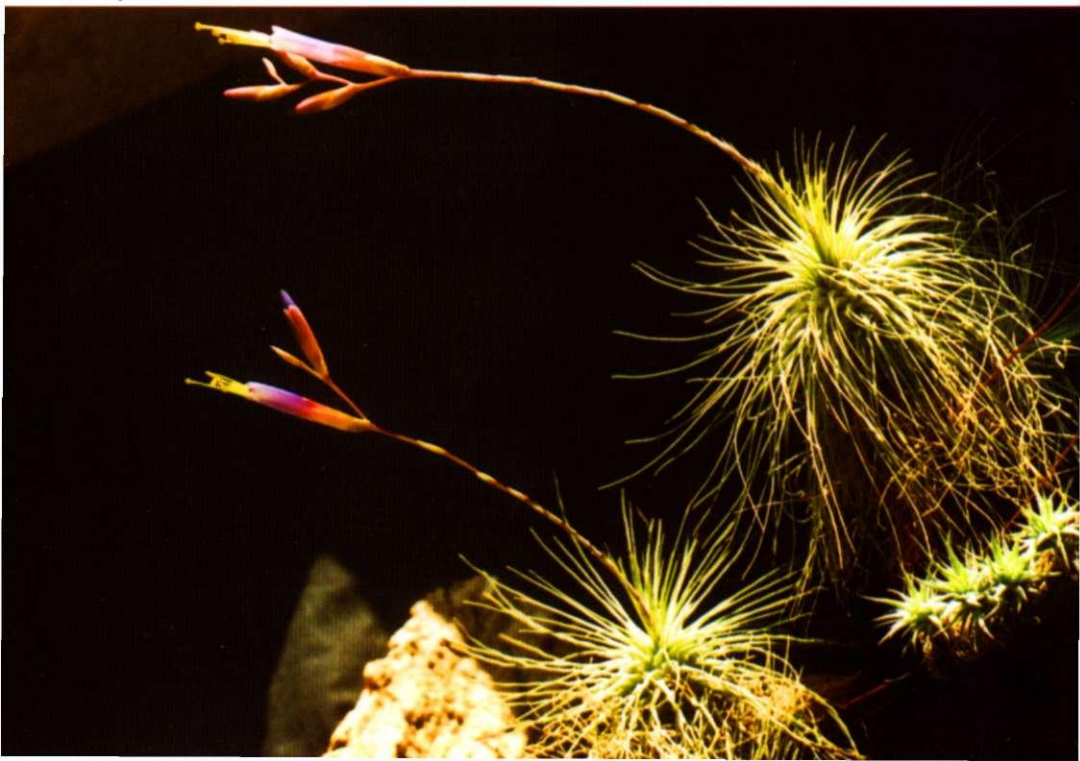
Alnemzetség: *Tillandsia* (szürke *Tillandsiák*)

A virágzattal együtt a növény 20–25 cm magas. Számtalan levelével együtt 10–12 cm

átmérőjű gömbformát mutat. A láthatatlan törzs enyhén háromszögletű hagymává duzzadt. Ez egy igazi, un. hagymás *Tillandsia*, ellentétben az álhagymás *Tillandsiával* mint amilyen pl. a *Tillandsia caput-medusae*. A levelek vastagabb cérnaszálra emlékeztetnek és meglehetősen szürkén pikkelyesek. A bázisuknál 2 mm szélesek, teljes hosszukban majdnem hengeresek, kónuszosak*. A rozetta közepéből kinövő füzérvirágzata szárral kb. 10–12 cm hosszú, szórt állású papírvékony fellevelek takarják. Ezeknek külső része szintén pikkelyes. Csúcsán a virágok cikk-cakk formában felvált-

57. kép *Tillandsia fuchsii*

Fotó: Katona József

va jobb- és baloldalon képződnek. A számuk 2–10-ig változik. Kezdetben az alsó virágok nyílnak, majd fokozatosan a többiek, egyesével. A kissé széles, ovális fellevél 6–9 mm, hamvas piros színű. A nagyobb, csészelevélszerű külső lepellevelek 10–14 mm hosszúak, fénylő, csillogó vörösek. A 2–3 cm hosszúságú 3 belső pártacsőszerűvé tapad és a bázisnál fehér színű, egyébként ez a virágtakaró violalila. A porzók és a bibe kinőnek a virágból, a lila virág zöldes-sárgás porzószáll és sárga portok együtt különleges látványt nyújt. Termése 2–2,5 cm hosszú, röpitőszőrös magokkal.

Elterjedése

A *T. fuchsii* Mexikó és Guatemala magas hegyi fennsíkain, 1300 m-es hegyein epifitaként nőnek.

Hőmérséklet-igénye: mérsékelt meleg.

Vízellátás: mérsékelt mennyiségben.

Elhelyezés: világos, napos, az északi féltekén inkább félárnyék.

Kultúra: egy naposabb félárnyékot választunk és jó szellőzést, légáramlást biztosítunk. Ez a jó szellőzés szinte minden atmoszférikus Tillandsiára érvényes és ezt ventilátorral vagy időkapcsolós szellőzéssel megvalósítható. Nyáron a növények szabadon is tarthatók ezt meg is hálálják a színesebb virággal.

Változatai: A *T. fuchsii* var. *stephanii* W. TILL, 1990: az alapfaj olajvörös virágzati szárával szemben ennek a a virágzati szára és külső leple zöld, a belső virágtakaró (lepel) színe pedig lila.

A *T. fuchsii* var. *gracilis*: vékony leveleivel különleges, filigrán alkatú növény.

A *T. fuchsii* egy ideig a *T. argentea* (GRISEB) név alatt is ismert volt. A legújabb vizsgálatok azonban megállapították, hogy ez valójában két faj, és a *T. fuchsii*-től elvált a *T. argentea*. A kettő közötti különbség az, hogy a *T. argentea*-nak rövid rizómája van, valamint a virág lepellevele szétterül, biborvörös a porzószállal együtt. Egyébként a faj elterjedési területe Kubában és Jamaikában van.

58. kép A *Tillandsia fuchsii* virágzata

Fotó: Katona József

Megjegyzés: *T. fuchsi* szembeszökően dekoratív, mutatós faj, a szobában tartásra igen ajánlom, a lakásban a téli meleget – megfelelő fényellátással – igen jól tűri, heti 1–2 esővízes permetezéssel.

Irodalom:

ROGUENANT, A. 2001: Les Tillandsia et les Racinaea, Berlin, Paris.

GROSS, E. 1992: Schöne Tillandsien, Ulmer Verlag, Stuttgart.

Rauch, W., 1990: Bromelien I-II. Ulmer Verlag, Stuttgart.

SHIMIZU, H. – TAKIZAWA, H., 1998: New Tillandsia Handbook, Japan Cactus Planning Co. Press, Fukushima, Tokyo.

Katona József
Debrecen

Egyesületünk közleményei

2006. évi II félévi programok, összefüggések, előadások

Összeületek helye: Újkerti Nevelési-oktatási Központ, Debrecen, Jerikó u. 17-21. Kezdeti időpont: 15 óra.

Szeptember. 30. (szombat) Előadás: Beszámoló a Perui utazás élményeiről. (I rész) Limától északra. Előadó Békefi József, Varga Zoltán

Október. 28. (szombat) Előadás: Prof. Dr. Gellén János: Élménybeszámoló Dél-Amerikai utazásáról.

November. 25. (szombat) Előadás: Deli Tamás: Dél-afrikai pozsgások.

Egyesület összeülete: Vezetőségi ülés. (2007 évi tagdíjak, kiadványok, meghirdetendő összegének mértéke. Befizetési határidők megvitatása. Maglista kiadásának helyzete.

December. 16. (szombat) Évzáró összeülete.

Jegyzőkönyv

Közgyűlés 2006. 06. 24.

Készült: 2006. június 24.-én Újkerti Nevelési – Oktatási Központ 2 sz. tantermében megtartott Magyar Pozsgásgyűjtők Közhasznú Egyesületének (Debrecen) közgyűléséről.

Jelen vannak: A jegyzőkönyv 1. sz. mellékleteként csatolt jelenléti ív szerint (13 tag).

Papp László elnök bevezetőként köszönti a megjelenteket és bejelenti, hogy a mai napra ismételt meghirdetett közgyűlés határozatképes a megjelentek számától függetlenül. Papp László bejelenti, hogy a tisztújítás okán is lemond az egyesületben betöltött funkcióiról.

Az első alkalommal 2006. május 27.-re meghirdetett közgyűlés meghívójában azonos napirendi pontok kerültek előterjesztésre – amit a mai napon jelenlévők egyhangú szavazással elfogadtak – így a szabályos közgyűlésnek akadálya

Tervezett kiállítások

Július 21–23. Bogács (Az iskolaprogram keretében)

Augusztus 15–20. Debrecen Kiállítás és vásár a virágkarnevál kísérőrendezvényeként.

Szeptember 23–24. Nyíregyháza Zenei Általános Iskola

Szeptember 26–28. Berettyóújfalú Vadányi Zoltán Művelődési Központ.

Október 12–14. Debrecen Diószegi Sámuel Közép- és Szakiskola

Jelenleg egyeztetés alatt áll az alábbiakban felsorolt kiállítások pontos időpontja:

Agrártudományi Centrum, Debrecen
Református Kollégium, Debrecen Kálvintér 16. Debrecen

Tiszacsege, Művelődési Ház
Újkerti Nevelési-oktatási Központ, Debrecen.

nincs. (Megjelent a Debreceni Pozsgástár c. folyóirat 2005. évi 4. számában, amit minden egyesületi tag megkapott.)

Ezt követően ismerteti a tervezett és meghirdetett napirendi pontokat, melyek egyhangú szavazással elfogadásra kerültek az alábbiak szerint.

- 1/ Levezető elnök megválasztása
- 2/ Jegyzőkönyvvezető és hitelesítők megválasztása
- 3/ Beszámoló a 2005. gazdasági évről. (Tóth Norbert)
- 4/ Költségvetés előterjesztése a 2006. gazdasági évről (Tóth Norbert)
- 5/ Vezetőségi tagok, és témafelelősök újválasztása, vagy megerősítése további egy évről
- 6/ Egyebek

6/1 A folyóirat szerkesztésével és megjelenésével kapcsolatos teendők

6/2 2006. augusztusi virágkarnevál kísérő rendezvényeként a kiállítás megbeszélése

6/3 Pályázati lehetőségek

1/ Levezető elnök megválasztása

Molnár Imre javaslatára Tóth Norbert gyűjtőtársat a közgyűlés egyhangú szavazattal megválasztotta levezető elnöknek. (Tartózkodás és ellenszavazat nem volt)

2/ Jegyzőkönyvvezető és hitelesítők megválasztása

A jegyzőkönyv vezetésére dr. Buglyó Pétert, hitelesítésére Molnár Imrét és Horváth Lászlót kérte fel a levezető elnök, akik azt vállalták, és akiket a közgyűlés egyhangúlag megszavazott. (Tartózkodás és ellenszavazat nem volt).

3/ Beszámoló a 2005. gazdasági évről (Tóth Norbert)

Tóth Norbert ismertette a 2005. évi tervezett és tényleges bevételeket és kiadásokat, amelyeket a jegyzőkönyv 2. sz. melléklete tartalmazza. A beszámolóhoz érdemi kérdés nem fogalmazódott meg.

A 2005. évi gazdasági beszámolót és sarokszámokat a megjelentek egyhangúan megszavazták.

4/ Költségvetés előterjesztése a 2006. gazdasági évre (Tóth Norbert)

Tóth Norbert ismertette a 2006. évi tervezett bevételeket és kiadásokat, amelyeket a jegyzőkönyv 3. sz. melléklete tartalmazza. Az előterjesztés és a bevételek növelése kapcsán többen megfogalmazták, hogy a Debreceni Pozsgástár 2006/1 számát el kellene küldeni azok számára, akik nem fizették be a tagdíjat vagy a közelmúltban lemondták az előfizetést. A megjelentek támogatják a javaslatot.

A 2006. évi költségvetési tervezetet a megjelentek egyhangúan megszavazták.

5/ Vezetőségi tagok, és témafelelősök újraválasztása, vagy megerősítése további egy évre

Mivel a vezetőség mandátuma egy évre szól, ezért a jelen közgyűlésen további egy évre új ve-

zetőség megválasztása vált szükségessé. A napirendi pont tárgyalása előtt Ficzer Miklós és Horváth László is bejelentette lemondását eddigi funkciójáról.

A tagság javaslata alapján az egyesület elnökének Gedeon Tamás került előterjesztésre. A közgyűlés 12 igen, 0 nem és 1 tartózkodás mellett választotta meg elnöknek egy év időtartamra.

Az egyesület titkára 2005. évben Horváth László volt, aki a továbbiakban egészségügyi okok miatt nem vállalta tisztségét. A jelenlevők Szászi Róbertet javasolták új titkárnak, aki a jelölést vállalta. A közgyűlés pedig egyhangúan megszavazta.

Az egyesület gazdasági felelőseként a közgyűlés ismét Tóth Norbertet bízta meg egy évre egyhangú szavazással.

Az egyesület új magfelelősének többen Fodor Irént javasolták. Jelenlevők egyhangú szavazással megbízták a gyűjtőtársat új tisztségével.

Az elfogadott lemondása után, a közgyűlés megértve Papp László volt elnök életében bekövetkezett változások miatt felsorolt érveit, miszerint beosztása miatt nem tudja vállalni teljes erejével ezen funkcióját megköszönte eddigi munkásságát. Elismerését Morvay István és Kiss László javaslatára abban szerette volna kifejezni, hogy felkérte az egyesület további támogatására és javaslatot tesz a tiszteletbeli elnöki cím adományozására, amely nem képezi az elnökség részét. (Ez az alapszabály módosításával nem jár.) Ezt elfogadta a közgyűlés.

A közgyűlés folyóiratunk szerkesztőbizottságának beosztásával foglalkozott. Papp László, az egyesület alapító főszerkesztője az előzőekben említett okok miatt lemondott főszerkesztői feladatairól is, de a közgyűlés együttes javaslatára és kérésére továbbra is vállalta az alapító főszerkesztői címmel járó funkciókat és a tudományos lektorálást.

Többek javaslatára Ficzer Miklóst ajánlották felelős szerkesztőnek melyet jelenlevők egyhangúan elfogadtak.

A szerkesztőbizottság további tagjainak: Dr. Buglyó Pétert, Molnár Imrét, Morvay Istvánt és

Tóth Norbertet terjesztették elő. A javaslatokat és előterjesztéseket a tagság egyhangúan elfogadta, és méltatva mindannyiuk eddigi szerepét a folyóirat szerkesztésében és írásában az elkövetkezendekre teljes bizalmat szavazott.

Az összes megválasztott tagtársunk megköszönte a bizalmat és vállalta feladatait.

6/ Egyebek

6/1 2006. augusztus 20.-ai virágkarnevál kísérő rendezvényeként a kiállítás megbeszélése: Ebben az évben lehetőségünk van két helyszínen kiállítani: a Debreceni Nagyerdei Kulturparkban, a tradicionális kiállító helyünkön (afrikai madárröpde), valamint az új Kölcsey Ferenc Konferencia Központban.

6/2 Pályázati lehetőségek

Debrecen 2006. június 26.

dr. Buglyó Péter
a jegyzőkönyv vezetője

Molnár Imre

Horváth László
jegyzőkönyv-hitelesítő

2005 évi bevételek tervezete és tényszámái

(Jegyzőkönyv. 2 sz. mellékleteként csatolva)

2005.01.01	Bank	316,484 Ft
	Házipénztár	27,751 Ft
	Összesen.:	344,234 Ft
2005.12.31	Bank	253,744 Ft
	Lekötött összeg	80,000 Ft
	Házipénztár	69,396 Ft
	Összesen:	403,140 Ft

Nyitó és záró egyenleg közötti különbözet
+58,906 Ft

Tervezett éves bevétel	Terv	Tény
Tagdíj:	810 e Ft	652 e Ft
Magértékesítés	130 e Ft	82 e Ft
Hirdetésből	80 e Ft	30 e Ft
Könyvértékesítés	5 e Ft	6 e Ft
Pozsgás lapok és lefűzők	280 e Ft	271 e Ft
Folyóirat	50 e Ft	15 e Ft
Központi támogatás		179 e Ft
Kamat		2 e Ft

Naptár	9 e Ft	0 e Ft
Jövedelemadó 1%	250 e Ft	340 e Ft
Kiállítások és egyéb bevételek	227 e Ft	120 e Ft
Összesen:	1,841 e Ft	1,697 e Ft

Tervezett éves kiadások	Terv	Tény
Folyóirat	870 e Ft	692 e Ft
Pozsgások c. kiadvány	412 e Ft	412 e Ft
Postaköltség	360 e Ft	249 e Ft
Könyvelés	65 e Ft	72 e Ft
Postafiók bérlet	14 e Ft	14 e Ft
Egyéb kiadások	120 e Ft	196 e Ft
Tervezett éves kiadás	1,841 e Ft	1,638 e Ft
Debrecen 2006. 06. 24.		

Tóth Norbert
gazdasági ügyintéző

2006. gazdasági évi költségvetés tervezete.

(Jegyzőkönyv. 3 sz. mellékleteként csatolva)

Induló egyenleg

2006.01.01	Bank	253,744 Ft
	Lekötött összeg	80,000 Ft
	Házipénztár	69,396 Ft
	Összesen:	403,140 Ft

Ezen összegből a 2005 gazdasági évet terhelő kiadások:

1/ Debreceni Pozsgástár 2005/4 számának nyomdai költsége:	155 e Ft
2/ Postázási költség (2005/4 szám)	56 e Ft
2006 évet érintő módosított induló egyenleg	192 e Ft

2006 év tervezett kiadások

Nyomdai munkák:

Debreceni Pozsgástár 1. sz.		
Nyomdai előkészítés	62,500 (40,000)	40,000
Nyomdai munkák		155,000
Összesen:		195 e Ft
Debreceni Pozsgástár 2 sz.		
Nyomdai előkészítés		40,000
Nyomdai munkák		155,000
Összesen:		195 e Ft
Debreceni Pozsgástár 3. sz.		
Nyomdai előkészítés		62,500

Nyomdai munkák	155,000
Összesen:	217,5 e Ft
Debreceni Pozsgástár 4. sz.	
Nyomdai előkészítés	62,500
Nyomdai munkák	155,000
Összesen:	217,5 e Ft
Debreceni Pozsgástár összesen:	890 e Ft
Pozsgások: 3x8=24 lap 1. részlet.	
Nyomdai előkészítés 3 x 22,500 (?)	67,500
Nyomdai munkák (24 lap) (132,000)	132,000
Összesen:	199,500
2 részlet	
Nyomdai előkészítés 3 x 22,500 (?)	67,500
Nyomdai munkák (24 lap) (132,000)	132,000
Összesen:	199,500
Pozsgások összesen:	406,200 e Ft
Összesen.:	1,224 e Ft
Könyvelési díj: 12 x 6,000 + 12,000	84 e Ft
Postaköltség:	260 e Ft

Postafiókbérlet:	15 e Ft
Egyéb kiadások:	120 e Ft
Mindösszesen:	1,703 e Ft
2006 év tervezett bevételek	
Induló egyenleg:	192 e Ft
Tagdíj: (225 előfizető x 3,000 Ft/ év)	675 e Ft
Pozsgások:	160 e Ft
Pozsgásmagok:	80 e Ft
Jövedelemadó 1%:	300 e Ft
Postázási költség megtérülés:	15 e Ft
Elnyert pályázat 2006 évben kifizetett részaránya:	121 e Ft
Hirdetés:	60 e Ft
Kiállítások és egyéb bevételek:	100 e Ft
Összesen:	1,703 e Ft
Debrecen 2006. 06. 24.	

Tóth Norbert
gazdasági ügyintéző

Keres-kínál

KERES

Egyesületünk iskolaprogramja keretében sziklakert telepítéshez keresünk takarás nélkül kiültethető télálló fajokat, pl. Echinocereus triglochidiatus, Escobaria vivipara, Escobaria leei növényeket. Ajánlatokat kérem szépen az egyesület címén közölni.

KÍNÁLOK:

Orosházi gyűjtőtársak elkészítették a „Latin – Német – Magyar” szószedet bővített változatát, mely cca. 4000 szót, fogalmat tartalmaz. Megrendelhető 700 Ft + postaköltség ellenében.

Molnár Imre
Debrecen

Meghívó

Minden kedves gyűjtőtársunkat meghívunk a Debreceni Nagyerdei Kultúrpark területén, az afrikai madárröpdében augusztus 18-án 10 órától 20-án 17 óráig nyitva tartó, valamint a

Kölcsey Központban (4026 Debrecen, Hunyadi u. 1-3.) augusztus 15-én 12 órától 20-án 19 óráig megrendezésre kerülő

kakuszok és egyéb pozsgás növények kiállítására és vásárára.

Legszebb kaktuszok és egyéb pozsgások

Lophophora williamsii (LEMAIRE EX SALM-DYCK)

J. M. COULTER 1894 var. *fricii* (Habermann) GRYM 1997

Zusammenfassung: Die Verfasser gründen eine Kolumne - zu derer Schreiben sie auch andere anregen -, in der sie mit bestimmter Subjektivität schöne Sukkulanten darstellen und bezüglich dieser auch interessante Angaben, ihre kulturhistorische und sonstige Bedeutung bekannt geben.

Abstract: Establishing a column the author encourages others to introduce their succulents which are specially nice for them. Moreover he gives interesting information about these species entering upon their importance in the cultural history and in other fields.

E nagy területen elterjedt és viszonylag egyseges megjelenésű taxonokat magába foglaló nemzetséget – annak ellenére, hogy jeles és komoly kutatásokat sem nélkülöző munkák foglalkoztak már vele (ANDERSON 1969, 1970, 1996; BOKE, N. H. és ANDERSON 1970; HANSEN 1996, 1998, 1999, 2000, 2003; GRYM 1997) – még mindig nem elég bizonyos állásfoglalások kísérik genuson belüli rokonságát és rendszerét tekintve.

Az IOS Rendszertani Csoportja a mai napig sem publikált új, ANDERSON és BOKE megállapításain túlmutató eredményeket, valamint a német és szlovák eredményeket sem vették figyelembe. Sőt ez utóbbi véleményeket és szabályos átsorolásokat – bár felsorolja a szinonimákat – ANDERSON is elutasítja. Mindettől függetlenül – ANDERSON, HANSEN és GRYM gondolatait továbbözve –, hogy GRYM beosztása áll a valósághoz közel, ugyanis williamsii faj hajtásalaktanilag, színét és konzisztenciáját illetően viszonylag változékony. A magalaktani és alkaloidtartalom közötti különbségek, s az elterjedési sajátosságok azt sugallják, hogy két fejlődési vonal van: a *williamsii* és a *diffusa*. Viszont ezek genetikailag nincsenek messze egymástól, önálló elterjedési területtel, de több morfológiai átfedéssel, ezért valószínűleg a *williamsii* faj két alfaját írhatnánk le. Önálló elterjedése van a GRYM által szintén varietasként leírt (áthelyezett) *koehresi*nek és *fricii*nek, így ezek is alfajok lehetnének (varietas helyett) – amit a *koeshii* maghéj szerkezete is bizonyít –, viszont ugyanez a *fricii*-nél hasonlóságot mutat a feltételezett alapfajával (*williamsii*), illetve a két fejlődési vonal között van. Az alkaloidtartamukban (külön-

ösen a meszkalin és a pelletin mennyiségében) a *diffusa*-val mutatnak rokonságot annak ellenére csak a *koeshii* elterjedése esik közel ahhoz, a *fricii*-é pedig a *williamsii*-éhez. Mindezt úgy lehet feloldani, ha a két fejlődési vonalból valószínűsítjük két korábban leváló izolátumot, amelyből a korábbi, a déli (*diffusa*) fejlődéséből szigetelődött el, a későbbi, az északi (*williamsii*) fő fejlődéséből vált le úgy, hogy a fő fejlődési vonalakkal a korábbi genetikai kapcsolat érzékelhető mindkét kisebb izolátumban. Először a délnyugatiból a *diffusa*-koehresii populációk váltak le az északkeletitől, majd e kettő egymástól. Később a *fricii* (*diffusa*) populációi a *williamsii*-től úgy, hogy az izolációja (a korábban délnyugati csoport tagjaként) neki volt a legtökéletlenebb, így a *williamsii* további hatást gyakorolhatott jellegére, annak ellenére, hogy legtöbb tulajdonságában (felépítése, alkaloidainak mennyisége és aránya) a *diffusa*-jellegét tartotta meg legjobban. A legnagyobb elterjedésű és leggyakoribb fótaxonoknak (*williamsii*, *diffusa*) mindkét kisebb izolátumra az elszigetelés elején genetikai hatása volt, de a területi elkülönülés úgy létszik a négy (*williamsii*, *diffusa*, *fricii*, *koehresii*) csoportnál (taxon) teljességében létrejött. Ezért ezek ma már alfajoknak (subspeciesnek) tekinthetők. (Ezek egzakt bizonyításához természetesen egyéb vizsgálatok és tudományos közlésük is szükségesek, ezért feltételezésünket tekintsük egyelőre teóriának!)

A mai helyzetében változatnak tekintett *fricii*-re a következők a jellemzőek nagyon röviden: Hajtása nyomott gömb alakú 8 cm magas, 12 cm átmérőjű, szürkészöld színű lehet, amely néha enyhén vö-

rösödhet. Egyes példányai erősen sarjadhatnak (a *L. w. var. caespitosa*-szerűen). Bordái – amennyiben érzékelhetők – a diffúzához hasonlóan erősen csavarodott lefutásúak. A hajtás („törzs”) szöveteinek tapintása (állaga, konzisztenciája) viszonylag lágy, szintén a diffúzára hasonlít. Virágai 25 mm hosszúak, 25–30 mm átmérőűek, lepleik viszonylag hosszúak (150mm), és nem ritkán relatíve keskenyek (3–4 mm), lándzsa alakúak, kihegyezettek, legtöbbször intenzív karmazsinvörösek, de lehetnek sötét rózsaszínűek, és ritkán fehérek is. Termései szintén karmazsinvörösek. (Mint ismert, a *williamsii* két utóbbi szervének színe halvány vagy középrózsaszín. A diffúzánál viszont ezek fehérek, krémszínűek vagy nagyon halvány rózsaszínűek.) A maghéj tompás, kiemelkedő dudorokkal tagolt (hasonlóan a diffúzához), de azok de felületén alig érzékelhető és nem folytonos árkok vannak. E változatnál (vagy alfajnál) a *williamsii*hoz viszonyítva is ritkább az önbeporzás, szinte mindig szükséges idegen (más) egyed beporzása.

Mexikó Coahuila államában a Sierra de la Bola hegységben San Pedro és Viesca közelében található meg, viszonylag kicsi elterjedési területen, mészalapkőzetben kialakult talajokon, aprózódott kőzetten illetve sziklarepedéseken tenyészve. (Néha szárazságtűrő cserjék között, azok enyhe árnyékolásában.) A *var. koehresii* San Luis Potosi államban Las Tabas környékén, a *var. diffusa* Queretaro államban Cadereyta környékén Mexikóban, a *var. williamsii* Tamaulipas, Nuevo León, Coahuila keleti részén, Zacatecas és San Luis Potosi állam északi részén, s az Egyesült Államokban Texas állam déli részén él.

Növényünk (a *var. fricii*) érzékenyebb, mint a *var. williamsii* a túlöntözésre, ekkor könnyen felhasadhat az oldala, ami fertőzésre ad lehetőséget. Ha ezek után sikerül szárazon tartani a sebfelületet, akkor a legtöbbször életben marad. Egyébként hasonló tartást igényel mint rokonai, s májustól szeptemberig több virágzással örvendeztet meg minket.

Irodalom:

ANDERSON, E. F., 1969: The biogeography, ecology and taxonomy of *Lophophora* (Cactaceae). *Brittonia* 21: 299–310.

ANDERSON, E. F., 1996: *Peyote, the Divine Cactus*. Second edition. Tucson: University of Arizona Press.
 ANDERSON, E. F., 2000: *The cactus family*. Timber Press, Portland, Oregon.
 BOKE, N. M. – ANDERSON, E. F., 1970: Structure, development and taxonomy of the *Lophophora*. *American Journal of Botany* 57: 569–578.
 HANSEN P., 1996: Erscheinungsformen der Gattung *Lophophora*. *KuaS* 47. 12: 263–271.
 HANSEN P., 1998: Eine enorme Variationsbreite: Beobachtungen an *Lophophora williamsii* (LEMARIE EX SALM-DYCK) COULTER. *KuaS* 49. 8: 169–174.
 HANSEN P., 1999: Die Formenvielfalt von *Lophophora diffusa* (CROIZAT) BRAVO. *KuaS* 50. 9: 213–218.
 HANSEN P., 2000: *Lophophora fricii* HABERMANN und die umstrittene Varietät *Lophophora williamsii* var. *decipiens* Croizat. *KuaS* 51. 9: 225–232.
 HANSEN P., 2003: *Lophophora jourdaniana* – eine Hybride? *KuaS* 54. 5: 113–116.
 GRYM, R., 1997: Die Gattung *Lophophora*. *Vydarostvo Roman Stanik, Bratislava*.

Papp László, Debrecen

59. kép *Lophophora williamsii* var. *fricii*

Fotó: Kiss László

Visszatekintés

A kaktuszok oltása

Zusammenfassung: In dem Artikel „Zurückblick“ wird ein vor zirka vierzig Jahren geschriebener Artikel von János Farkas mitgeteilt. Wir können das Ziel, die Methoden und die möglichen Pfropflinge der Kopulation kennen lernen.

Abstract: Farkas's article written 40 years ago is published again in this column. You can get to know the purpose and methods of grafting and the stocks using as grafts.

Az alábbiakban olvasható írás, Farkas János közismert gyűjtőtársunk tollából való, amely 4 évtizede jelent meg a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Népszerű Tudományos Biológiai folyóiratában, és ma is érdekeseknek számít. A 40 évvel ezelőtti kutatási állapotokat, szakmai fejlődési szintet mutatják. Igyekeztem változtatások nélkül a mai technikai elvárásoknak megfelelő formába önteni, mert nem szeretnék a „40 éven” csorbát ejteni. **Gedeon Tamás**

A kaktuszkedvelők részére nem csak érdekes, de szükséges is sok esetben a növények oltása. Elsősorban gyorsítani tudjuk ezzel kaktuszaink fejlődését. Egy év alatt gyakran 3 évi növekedést is elérhetünk a jól sikerült oltással. Ezzel szorosan összefügg az, hogy oltott kaktuszaink rövidebb idő alatt virágoznak, mert a virágzó képesség nem annyira a kor, mint inkább fejlettség függvénye. (Pontosabban az alany általi gyorsabb fejlődésre készítettség, a ráoltott növény egyedfejlődését meggyorsítja, így rövidebb idő alatt éri el az ivarérettséget, viszont normálisan nem lép át egyetlen egyedfejlődési szakaszt sem. A főszerek.)

60. kép Farkas János Ariocarpus és Obregonia oltványai
Fotó: Gedeon Tamás

A gyorsabb növekedés és a korábbi virágzás – bár ünnepnek számít egy-egy régen várt virág megjelenése – nem a legfontosabb ok, mert ez csak türelem kérdése. Feltétlenül szükséges azonban az oltás, a kényes gyökérzetű érzékeny kaktusz fajoknál, amelyek csak ezúton tudunk életben tartani, mert ezek saját gyökérükön a legnagyobb gondossággal, elővigyázat mellett is elpusztulnak (ilyenek pl. a cristata formák.) Ha elhatároztuk magunkat az oltásra, kezdők részére kérdés lehet, hogyan is fogjanak hozzá? Mi szükséges az oltás helyes elvégzéséhez? Legelőször is szükséges egy feloltásra alkalmas kaktuszsarj vagy magonc a kívánt fajból. Ugyanilyen fontos a jól kiválasztott alany. Tapasztalatom szerint, nálam a legjobban bevált alanyok a *Trichocereus pachanoi*, *Trichocereus spachianus*, *Trichocereus schickedantzii*. Ezekon kívül *Echinopsis* magoncokra vagy sarjakra is igen jó eredménnyel lehet magoncokat oltani. Ekkor viszont 2 év után azonban vagy oltunk újra át, vagy gyökerezteszük meg a ráoltott részt, mert az alanyok rendszerint pusztulni kezdenek. Ezt ne várjuk meg. A medvetalpfélékhez (*Opuntia*) tartozó

61. kép *Aztekium ritteri* *Trichocereus pachanoi* alanyon
Fotó: Tóth Norbert

62. kép *Toumeyia papyrachantha* *Opuntia* alanyon
Fotó: Tóth Norbert

1-2 faj is kitünő alanyul szolgálhat főleg a *Wilcoxiák* és *Echinocereus*ok számára. Így az *Opuntia inermis*re feloltott *Wilcoxia poselgeri* és *Wilcoxia schmollii* gazdag virágzással fizettek fáradozásomért. Ezeket a vékony termetű növényeket speciális módon oltom: kb. 2 cm-es darabot hosszába kettévágva a hosszanti metszslapjával lefelé ráfektetem az alanyra.

Az oltás a következőképpen történik: az alanyt a megfelelő magasságban elvágjuk. Erre legalkalmasabb az a rész, amely már ez évi növekedés az alanyon, tehát kb. a felső 4-5 cm-t kell levágni. Itt még eléggé fiatal, zsenge a növény ahhoz, hogy az összeforradás tökéletes legyen. Éles késsel a levágás után körbevágjuk az alany külső szélét, hogy olyan legyen, mintha kihegyeztük volna. Ennek fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni! Az oltáshoz előkészített nagy, frissebb felületen ugyanis fokozott a párologtatás, összehúzódás. Az alany keményebb széle (*Börszöve*t, *asszimiláló alapszöve*t). A *föszerk.*) azonban nem húzódik úgy össze, mint a közepe, ezért a metszési felület homorúvá válik. Ha tehát a keményebb külső részt nem távolítjuk el, a ráillesztett rész nem fekszik fel tökéletesen az alanyra. A vágás elvégzése után igen éles késsel, vagy borotva pengével még egy vékony, kb. egy mm-es lapocskát szelünk le az anyagból, ezt azonban rajta is hagyjuk a friss metszslapon, addig, amíg a feloltandó rész előkészítésével nem végzünk. Az oltandó részen is friss metszslap legyen. Ekkor az alanyról a lemezket eltávolítjuk, és úgy helyezzük az alanyra az oltást, hogy

63. kép *Astrophytum kultúrváltozat* *Trichocereus* olta
Fotó: Tóth Norbert

az edénnyalábjaiak fedjék egymást. Ezután következnek a rögzítések, amely eléggé kényes művelet. Én kétféle eljárást szoktam alkalmazni, attól függően, hogy az alany külön cserépben van-e vagy pedig ládában többed magával. Az első esetben gumigyűrűvel szorítom össze a két részt úgy, hogy a gyűrű szorítása ellen, kis vattacsomóval védem a részt. Ilyenkor igen jó szolgálatot tesz egy kis karton alátét, amelyre a cserepet állítom, mert karton bevágásai meggátolják a gumigyűrűk, lecsúszását a cserép aljáról. Ha közös ládában állnak az alanyok, két üveglemezke és egy megfelelő súlyú fémnehezék segítségével rögzítem az oltást. Az egyik üveglemezket leszúrom az oltás mellé, a másikat az oltásra tett vattára és a leszúrt üveglemezkeire helyezem, és erre teszem a nehezéket. 3-4 nap múlva levehetjük a rögzítést, és ezzel tulajdonképpen be is fejeztük a munkát. Ha az oltás sikerült, 2-3 hét múlva rohamos fejlődésnek indul az oltott növényünk. Jegyezzük meg meg, hogy lehetőleg alacsonyan oltunk, így 1-2 év múltán a ránövés következtében az alany teljesen eltűnik. Ez alól kivétel a tarajformák, a cristaták oltása (*Valamint a klorofillhiányos növényegyedek, amelyek helyett az alany fotoszintetizál.* A *föszerk.*), melyeket hasonló módon oltunk, de kb. 10-15 cm magas alanyon. Alacsony alanyon ugyanis a ráoltott „taraj” az oltás alá is nő, eléri a földet, és vagy belenő a földbe, vagy a gyengébben összenőtt oltás elválik az alanytól.

Farkas János
Izsák

Király és Né Kft.

2244 Üri, Ady E. u. 65.

Telefon: 29/456-492, 30/9342-065

• *Balkonláda*

• *Műanyag cserepek kerek és szögletes kivitelben*

• *Akasztós kaspók*

• *Szaporító tálca*

• *Névtáblák*

• *Szemenkénti vetőtálca*

VITAFlóra növénytápanyagok

Kaktuszokhoz és pozsgásokhoz

Összetétel: 3,5% N; 7,5% P₂O₅, 7,5% K₂O + Fe, Mg, Zn, Mn, Cu, B, Mo
A kaktuszok és pozsgások tápanyagutánpótlására a **Vitaflóra Kaktusz tápoldat** az ideális megoldás. Magas foszfor és káliumtartalma miatt a kaktuszok erőteljesen virágoznak, növekedésük kiegyensúlyozott marad. Összetétele messze-megfelel a Buxbaum-féle követelményeknek.
5,0 literes kiszerelésben is megrendelhető!

Speciális Vitaflóra tápoldatok további növényekhez

ÚJ ÖSSZETÉTEL
Kétszeres VAS

Szobai dísnövényekhez

Örökzöldekhez és rododendronokhoz

Eperhez és egyéb zöldségfélékhez

Muskátlíhoz és balkonnövényekhez

Dézsás növényekhez, rózsákhoz

Pázsíthoz

Szőlőhöz

Citrusfélékhez

VITAFLÓRA Kft. 8248 Nemesvámos, Muskátlí u. 1096.
Tel: 88-505750; e-mail: mail@vitaflora.hu

Familia

(latin: család) A természetes, ún. evolúciós ill. fejlődéstörténeti (filogenetikai) rendszertan sem nélkülözheti a hierarchikus rendszer kategóriáit. Ennek hat alap kategóriája van (törzs, osztály, rend, család, nemzetség, faj). A modern rendszerek ennél több kategóriát tartalmaznak, amelyet a Botanikai Nevezéktan Nemzetközi Kódexe (International Code of Botanical Nomenclature, továbbiakban Code) – amely a növények és gombák nemzetköz egyezményen alapuló szabálykönyve – 12 alap kategóriában állapítja meg: világ (regnum), törzs (phylum), osztály (classis), rend (ordo), család (familia), nemzetségszám (tribus), nemzetség (genus), fajcsoport (sectio), fajsor (series), faj (species), változat (varietas), forma. Ezek a felsorolások kétszeres számúakká lesznek, és újabbak a rendek származástani összefüggéseinek feltüntetésére a főrend kategóriát is alkalmazzák. (A Code megengedi további kategóriák közbeiktatását, ha ezt a rendszer indokolja. A kategóriáknak sem a nevei, sem rangsorrendje nem cserélhető fel. Ha a rendszertani kategória nevét, ill. rangját nem tudjuk vagy nem akarjuk megnevezni, akkor a taxon kifejezést használjuk. Ezt a hierarchiát a Gymnocalycium anisitsii faj esetében adjuk példaként. Regnum: Plantae (növények); subregnum (alország): Cormobionta (hajtásos vagy edényes növények); phylum: Magnoliophyta (zárwatermők); subphylum (altörzs): Magnoliophytina (liliomfaszerűek altörzse); classis: Magnoliopsida vagy Dicotyledonopsida (kétszikűek); subclassis (alosztály): Caryophyllidae (szekfűk alosztálya); superorda (főrend): Carophyllanae (szekfűk főrendje), ordo: Opuntiales (kaktuszvirágúak rendje); subordo (alrend): Opuntiineae (kaktuszok alrendje); familia: Cactaceae (kaktuszfélék); subfamilia (alcsalád): Cactoideae; tribus (nemzetségszám): Trichocerae; subtribus (alnemzetségszám): Gymnocalyciinae; genus: Gymnocalycium; subgenus (alnemzetség): Microsemineum; sectio (fajcsoport): Terminalia; subsectio (al-fajcsoport): Schickendantziana; series (fajsor): Periferalia; subseries (al-fajsor): Periferalia; species: anisitsii; subspecies (alfaj): holdii; varietas: tuca vocense; forma: tuca vocense. Egy családba tartoznak az azonos származású rokon nemzetségek, és az abba tartozó fajok, amelyek rokonsági viszonyait a növényrendszertan tudománya a biológia (élet-tudomány) számos altudományának (szervezetan, élettan, örökléstan, ősnövénytan, elterjedéstan, élőlényföldrajz stb.) és a határtudományok (biofizika, biokémia) módszerével határoz meg ill. felhasználja azok ezen a területeken elért eredményeit.

Pártacímpa

(latin: laciniae corollae) A forrtszirmú (corolla synpetala), kétszikű növények forrt szirmának alsó, összeforrt részét nevezzük pártacímponak (tubus corollae), a felső, kiszélesedő részét a párta torkának (faux corollae), a külső, kiszélesedő, ezt körülvevő részt pártakarimának vagy peremnek (limbus corollae). Az utóbbi csúcsait, szabadd, kiálló részzeit – amely egyben jelzi, hogy hány párta forrt egybe – nevezzük pártacímpanak. (Ez a tagolódás bizonyos fajok esetében, ahol a csésze veszi át a szirmok szerepét, a forrt csészeleveléknél is fennáll. Az egyszikűeknél és azoknál a kétszikűeknél, ahol a párta és a csészekör nem különíthető el (Cactaceae), és forrt a virágtakaró, az. ún. lepel, azt szintén így tagolhatjuk.)

Papillaszőr

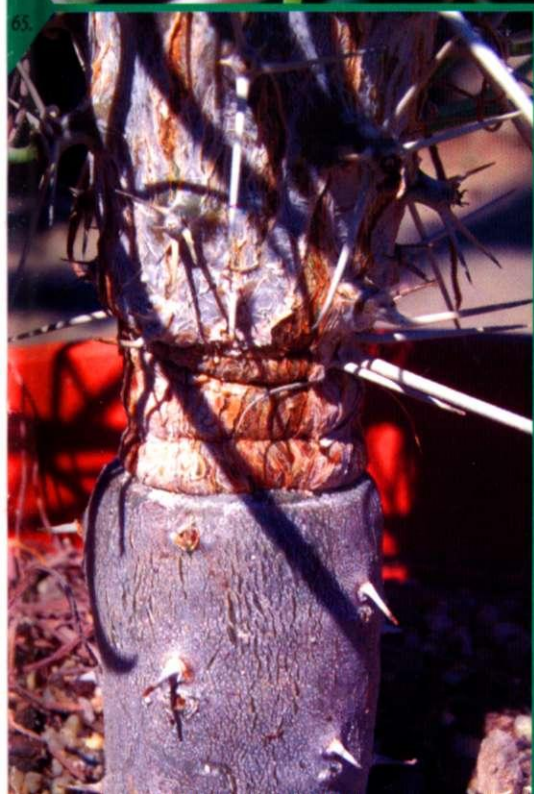
(latin-magyar) Első tagjának eredeti jelentése: csecsbimbó, mell, emlő, csecs, vagy ahhoz hasonló testrész; átvitt értelemben pattanás, hólyagocskák; újkori értelemben rózsabimbó). Növényzöveti értelemben a növényi szőrök (trichomák) egy típusa, a növényi bőrszövet (epidermisz) sejteinek egy felületnyújtó kitérkedése, kidomborodása, amely működési szempontból a bennük lévő (fehér, vagy más színű, de soha nem zöld) színanyaggal együtt, például a virágszirmok (párta) bársonyosságát okozzák. Sejtfaluk kovásodhat, és a fénysugarak összegyűjtését is lehetővé teszik (beporzó állatok figyelemfelkeltése, esetleg a termő magasabb hőmérsékleten tartása). A bibefej bőrszövegye gyakran papillás (papillaszőrös), ezek lehetnek egészen hosszú szőrök – mint a bőrszövetsejti kitérkedések – is (pl. fészkesvirágzatúak és pázsitfűfélék családján belül), és a virágszirmok (pollen) megtapadását segítik elő, valamint a fajazonos pollenek életbenmaradását és a benne lévő sejtekkel a megtermékenyítést a kiválasztott szánhidrát és a növekedési hormon (auxin) révén. (Ugyanakkor gátolhatják is a más fajú pollenek megtermékenyítését a kiválasztott pollencsírázást gátló vegyületek által!) Fontos kiemelni még egyszer, hogy sem a papillaszőrös (felső) epidermiszsejteknél, se – amennyiben több sejtsorú az epidermisz – az alatta lévőknél nincs zöld színanyag (klorofill), így a növényeknél (így a kaktuszoknál is) nem az epidermisz zöld, hanem az alatta lévő asszimiláló alapszövet. Tehát helytelen így jellemezni egy növényt, hogy „az epidermisz sötétzöld”!

Kónusz

(ógörög eredetű: konos) jelentése: (ókori) teke, kúp, ebből eredően latin irodalmakban kúp alakú, tárgyakat (pl. a sisak ércből való kiálló csúcsi része, amibe a bokrétát tették). Tobozt is jelent, ill. némely fa gyümölcsét (szintén ókori értelmezésben). Ógörögül a fenyőfát is így nevezték. Ugyanilyen régi, ókori sajtóság szerkezetű árnyék(nap)óra. Mai értelmezésében kúpot, kúp alakú szerkezetet, eszközt, tárgyat jelent. Biológiai értelmezésben szervek kúp alakú részeit jelenti (pl. conus arteriosus: a szív jobb kamrájának tölcscsérű átmenete a tüdőartériába), ill. itt konkrétan a fenyők tobozát.

64.
65.

66.

